

**T.C.
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANABİLİMDALI
SINIF ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI
TEZSİZ YÜKSEK LİSANS PROJESİ**

**COVID-19 PANDEMİ SÜRECİNDE UZAKTAN EĞİTİME
İLİŞKİN SINIF ÖĞRETMENLERİNİN GÖRÜŞLERİ,
YAŞADIKLARI SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ**

ŞEYMA ÖZÇELİK

Denizli 2022

**T.C.
PAMUKKALEÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANABİLİMDALI
SINIF ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI
TEZSİZ YÜKSEKLİSANS PROJESİ**

**COVID-19 PANDEMİ SÜRECİNDE UZAKTAN EĞİTİME İLİŞKİN
SINIF ÖĞRETMENLERİNİN GÖRÜŞLERİ, YAŞADIKLARI
SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ**

Şeyma ÖZÇELİK

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Emel SARITAŞ

JÜRİ ÜYELERİ PROJE ONAY SAYFASI

Temel Eğitim Anabilim Dalı, Sınıf Öğretmenliği Programı Tezsiz Yüksek Lisans öğrencisi Şeyma ÖZÇELİK tarafından hazırlanan “Covid-19 Pandemi Sürecinde Uzaktan Eğitime İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri, Yaşadıkları Sorunlar ve Çözüm Önerileri” başlıklı Tezsiz Yüksek Lisans Projesi tarafımdan okunmuş, kapsamı ve niteliği açısından Tezsiz Yüksek Lisans Projesi olarak kabul edilmiştir.

Dr. Öğr. Üyesi Emel SARITAŞ

Danışman

Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun.....
tarih ve sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof. Dr. Mustafa BULUŞ

Enstitü Müdürü

ETİK BEYANNAMESİ

Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nün yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada; proje içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi; görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu; başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu; atıfta bulunduğum eserlerin tümünü kaynak olarak gösterdiğimi; kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı; bu projenin herhangi bir bölümünü bu üniversitede veya başka bir üniversitede başka bir proje çalışması olarak sunmadığımı beyan ederim.

İmza

Şeyma ÖZÇELİK

TEŞEKKÜR

Araştırmanın tüm aşamalarında sabırlı bir Şekilde beni dinleyerek her sorumu samimiyetle cevaplayan, bilgi ve tecrübelerini benden esirgemeyen, mesleğime ve hayatıma vizyon katan kıymetli danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Emel SARITAŞ 'a,

Yüksek Lisans öğrenimi sürecinde bilgi ve tecrübeleriyle bizlerin yetişmesinde büyük emeği geçen Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsündeki birbirinden değerli tüm hocalarıma;

Araştırma verilerinin elde edilmesi sürecinde benden yardımlarını esirgemeyen tüm okul yöneticisi ve sınıf öğretmeni arkadaşlarıma,

Ayrıca bu süreçte benden desteğini esirgemeyen, motivasyon ve enerjimi yükselten enstitünün kapısından adım atmamı sağlayan, her zaman yanımda olan biricik eşime, çok değerli aileme ve tüm sevdiklerime,

Sonsuz teşekkürler, hepiniz iyi ki varsınız.

ÖZET

Covid-19 Pandemi Sürecinde Uzaktan Eğitime İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri, Yaşadıkları Sorunlar ve Çözüm Önerileri

ÖZÇELİK, Şeyma

Tezsiz Yüksek Lisans Projesi, Temel Eğitim ABD,

Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı

Proje Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Emel SARITAŞ

Ocak 2022, 52 sayfa

Bu çalışmanın amacı, Denizli ili Merkezefendi ve Pamukkale ilçelerindeki resmi ilkokullarda görev yapan sınıf öğretmenlerinin Covid-19 pandemi sürecinde geçilen uzaktan eğitime ilişkin görüşleri, yaşadıkları sorunlar ve bu sorunlara getirilen çözüm önerilerini araştırmaktır. Araştırmanın çalışma grubunu, 2021-2022 eğitim öğretim yılında Denizli ili Merkezefendi ve Pamukkale İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı resmi ilkokullarda görev yapan 15 gönüllü sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Bu araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Yapılan analizler sonucunda katılımcıların pandemi öncesinde uzaktan eğitim hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları görülmüştür. Yüz yüze eğitimin yapılamadığı pandemi sürecinde uzaktan eğitimin eğitimdeki açığı kapatmakta işlevsel olduğu belirtilirken, işleyiş ve ölçme değerlendirme süreçlerinde büyük eksiklikler olduğu ortaya konulmuştur. Öğrencilerin internete erişim sorunu yaşadıkları, tablet, bilgisayar gibi cihaz eksiklikleri yaşandığı, velilerin deneyimsizliklerinden dolayı sorunların yaşandığı, derslere istenilen katılımın tam olarak sağlanamadığı sonucuna ulaşılmıştır. Buna karşın dersleri düzenli takip eden öğrenciler için de uzaktan eğitimin yararlı olduğu görülmüştür. Öğretmenlerin sunduğu çözüm önerilerinde öğretmen, veli bilgilendirmelerinin yapılması gerektiği, öğretmenlere uzaktan eğitim hakkında eğitim verilmesi gerektiği, fırsat eşitliğini sağlamak için cihaz ve internet desteği sağlanması gerektiği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Sınıf öğretmeni, uzaktan eğitim, covid-19

İÇİNDEKİLER

JÜRİ ÜYELERİ PROJE ONAY SAYFASI	İİİ
ETİK BEYANNAMESİ	İV
TEŞEKKÜR.....	V
ÖZET	VI
TABLOLAR LİSTESİ.....	İX
BİRİNCİ BÖLÜM: GİRİŞ.....	1
1.1.Problem Durumu.....	3
1.2.Problem Cümlesi.....	4
1.3.Alt Problemler.....	4
1.4.Amaç	4
1.5.Önem.....	5
1.6.Sayıtlılar	5
1.7.Sınırlılıklar	5
1.8.Tanımlar	5
İKİNCİ BÖLÜM: KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	7
2.1.Kuramsal Çerçeve	7
2.1.1.Uzaktan Eğitim	7
2.1.2.Uzaktan Eğitim Kuramları	8
2.1.3.Dünyada Uzaktan Eğitim.....	9
2.1.4.Türkiye’de Uzaktan Eğitim.....	10
2.2.İlgili Araştırmalar.....	13
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: YÖNTEM	16
3.1.Araştırmanın Modeli	16
3.2.Evren ve Örneklem	16
3.3.Verİ Toplama Aracı	18
3.4.Verilerin Toplanması	19
3.5.Verilerin Analizi	19

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: BULGULAR.....	20
4.1.Pandemi Başlamadan Önce Uzaktan Eğitim Hakkındaki Ön Bilgilerin Olup Olmadığına İlişkin Görüşler	20
4.2.Sınıf Öğretmenlerinin Uygulanan Uzaktan Eğitimle İlgili Görüşleri.....	21
4.3.Uzaktan Eğitim Sürecinde Yaşanılan Sorunlara İlişkin Öğretmen Görüşleri	25
4.4.Uzaktan Eğitim Sürecinde Yaşanılan Sorunlara Öğretmenlerin Önerdikleri Çözüm Önerileri	30
BEŞİNCİ BÖLÜM: TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER	34
5.1.Sonuç ve Tartışma.....	34
5.2.Öneriler	36
KAYNAKÇA.....	37
EKLER.....	41
ÖZGEÇMİŞ	43

TABLolar LİSTESİ

Tablo 4.1. <i>Pandemi başlamadan önce uzaktan eğitim hakkında sahip oldukları ön bilgiler.</i>	20
Tablo 4.2. <i>Pandemi sürecinde uygulanan uzaktan eğitime ilişkin öğretmen görüşleri.....</i>	21
Tablo 4.3. <i>Uzaktan eğitim sürecinde yaşanan sorunlara ilişkin öğretmen görüşleri.</i>	26
Tablo 4.4. <i>Uzaktan eğitim sürecinde yaşanan sorunlara ilişkin öğretmenlerin çözüm önerileri.</i>	31

BİRİNCİ BÖLÜM: GİRİŞ

Araştırmanın birinci bölümünde problem durumu, araştırmanın problem cümlesi, alt problemleri, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, sayıtlar, sınırlılıklar ve araştırmadaki kavramların tanımları yer almıştır.

Toplumsal yaşamın bir gerçeği olarak insanlık tarih zaman çizgisinde salgın hastalıklarla uzun süredir boğuşmaktadır. Bu salgınların en bilinenleri kara veba, sars, domuz gribi, hiv gibi ciddi ölümlere neden olmuş hastalıklardır. Salgınlar genellikle virüs nedenlidir. Neden olduğu sorunlar bakımında akut solunum yolu enfeksiyonlarına ve buna bağlı soğuk algınlığı problemlerine sebep gösterilen Coronavirüsler (CoV) ise büyük bir virüs ailesinin üyesidir. Bu ailede Orta Doğu Solunum Sendromu (MERS-CoV) ve Şiddetli Akut Solunum Sendromu (SARS-CoV) gibi kitlesel ölçekte salgın hastalıklara ve ciddi popülasyon ölümlerine neden olmuş alt tür virüslerde sayılabilir. Covid-19 hastalığına sebep olarak gösterilen coronavirüs ise en son keşfedilen virüs çeşidi olmuştur. Çin'in Wuhan Eyaleti'nde 2019 Aralık ayında Covid-19 hastalığı ilk kez teşhis edilmiş, hızlı bir şekilde yayılım gösteren hastalık 13 Ocak 2020'de Dünya Sağlık Örgütü literatürün girerek sağlık çevrelerinin ilgi alanının başına oturmuştur (İmamoğlu ve İmamoğlu, 2020).

Coronavirüs bulaşıcı bir hastalık olup salgın kategorisinde değerlendirilmektedir. Bulaş şekli insandan insana olacak şekilde solunum salgısı yoluyla (öksürük, tükürük, hapşırma vb.) yayılım göstermektedir. Ayrıca virüs kapmış olan kişilerin konuşma, hapşırma, öksürme gibi yollarla etrafa yaydıkları solunum salgıları ile bireylerin temas halinde olması durumunda da hastalık bulaşmaktadır (T.C. Sağlık Bakanlığı, 2021).

Oldukça hızlı bulaşabilen Coronavirüs ile mücadele etmek, bulaşıcılığı en aza indirmek adına maske, mesafe ve hijyen kuralları oldukça önem kazanmıştır. Ayrıca Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı'nın yayınladığı Covid-19 Rehberine göre hastalığın bulaşma riskini en aza indirmek için Akut solunum yolu enfeksiyonlarında dikkat ettiğimiz hususlara Yeni Coronavirüs Hastalığında da (COVID-19) dikkat edip uygulayabiliriz. Bunlar;

- Dikkat edilmesi gereken en önemli hususlardan biri el temizliğidir. En az 20 saniye süresince eller su ve sabun ile yıkanmalı ya da alkol bazlı dezenfektanlar ellere uygulanmalıdır. İçeriğinde antibakteriyel ya da antiseptik bulunan sabunları kullanmak gerekli değildir, yeterli olan normal sabun kullanmaktır.
- Ağız, burun ve göz ile temas edilmeden önce eller dezenfekte edilmelidir.
- Yakın temastan kaçınılması gereken bireyler virüs kapmış kişilerdir.

- Özellikle virüs kapmış ve temaslı bireylerle yakın temas edilirse eller dezenfekte edilmelidir.
- Hastalığın yoğun olarak olabilmesi sebebiyle gerekirse sağlık kuruluşlarından uzak durulmalı, sağlık kuruluşlarına gitmenin zorunlu olduğu anlarda maske ve mesafeye dikkat edilmeli ve yakın temastan kaçınılmalıdır.
- Dışarıya damlacık saçılacak öksürme ya da hapşırma da ağız mendil ile kapatılmalıdır, mendilin olmadığı anlarda dirsek içi kullanılmalı ve eller sabunla yıkanmalıdır. Kalabalık ortamlardan uzak durulmalı, kalabalık ortamda bulunmak zorunda kalırsa koruyuculuğu yüksek maske kullanılmalıdır.
- Az pişmiş ve çiğ halde bulunan et ve et ürünleri tüketilmemelidir. İyi pişmiş gıdalar yenmelidir.
- Mezbahalar ve hayvan alım-satım yerlerine enfeksiyon riski yüksek olabileceğinden dolayı gerekmedikçe gidilmemelidir.
- Toplu ulaşım aracı kullanılan bir seyahat gerçekleşirse ve iki hafta içinde herhangi bir solunum yolu belirtisi olursa sağlık birimine başvurulmalıdır.

Birçok dünya ülkesi özellikle Avrupa ülkeleri Coronavirüslerle ilgili zorlayıcı önlemler uygulamaktadır. Birçok Avrupa ülkesinde yurttaşların günlük hayatın her alanında, Covid-19 riski taşımadığını belgelemesini zorunlu kılan tedbirleri devreye koymaktadır. Fransa, Belçika, İspanya, Yunanistan gibi Avrupa ülkeleri Covid-19 aşısı zorunluluğu, negatif PCR test sonucu, maske ve sosyal mesafe kurallarına riayet edilmesi gibi tedbirler alınmasını şart koşmuşlardır (AA Haber Ajansı, 2021).

Türkiye’de de diğer birçok ülkede olduğu gibi sıkı tedbirler uygulanmıştır. Bireylerin sağlığını gözetmek amacıyla uygulanan tedbirler; sokağa çıkma yasakları, sinema, restoran, müze gibi halka açık alanların kapatılması, seyahat kısıtlamaları, hastalığa yakalanan kişiler için karantina süreçleri, uzaktan çalışma sistemleri, mesainin yarı zamanlı olması ve eğitim-öğretim faaliyetlerinde de uzaktan eğitim sürecine geçilmesi olarak sıralanabilir. Birey hayatının sürekliliği için sağlık ve gıda gereksinimlerinin giderilmesi gerektiği gibi, eğitim ve öğretim faaliyetlerinin süregelmesi de toplumsal gelişmenin yapılabilmesi için gereklidir (Yılmaz, 2020). Birçok ülke yüz yüze eğitim çalışmalarına ara vermek zorunda kalmıştır. Çin’den başlayıp Avrupa ve oradan da Amerika’ya kadar birçok ülke artan vaka sayılarından dolayı okulları kapatmak zorunda kalmıştır. 11 Mart 2020’de duyulan ilk vakanın ardından Türkiye’de ara tatil bir hafta öne çekilmiştir. 16 Mart 2020’de Millî Eğitim Bakanlığına bağlı resmi ve özel okullar ile üniversiteler tatil edilmiş. 23 Mart 2020’den itibaren de uzaktan

eğitim faaliyetlerinin başlayacağı duyurulmuştur. Uzaktan eğitim bütün dünya için son are değil, tek are haline gelmiştir (Yamamoto ve Altun, 2020).

Çin'den başlayarak tüm dünyaya yayılan Covid-19 virüsü her alanda bütün dünya ülkelerinde bazı kısıtlamalar getirilmesini zorunlu hale getirmiştir. Eğitim alanı, yapılan kısıtlamalardan en çok etkilenen alanlardan biri olmuştur. Türkiye'de 13 Mart 2020'de yüz yüze eğitime salgın sebebiyle bir süre ara verilmiş, uzaktan eğitim verilmeye başlanan tarih ise 23 Mart 2020 olmuştur. Bu tarihten itibaren artık uzaktan eğitim hayatımızın bir parçası olmaya devam etmektedir. Pandemi süreciyle birlikte eğitim sisteminin bütün kademelerinde uygulanmaya başlanan uzaktan eğitim sisteminin erişim, içerik, güvenlik, uygulama, pedagojik açıdan uygunluk durumlarının sorgulanması gerekmektedir. Bu araştırmada uzaktan eğitimin ilk gününden itibaren içinde olan ilkokul düzeyindeki öğretmenlerin görüşleri ve sorunlarına değinilmiştir.

1.1.Problem Durumu

Dünya'da geçmişten bugüne kadar birçok salgın hastalık ortaya çıkmıştır. Dünya'da en başta sağlık olmak üzere her açıdan bütün ülkeleri etkisi altına alan Coronavirüs salgını, ilk olarak 1 Aralık 2019 yılında Çin'in Wuhan şehrinde grlmştir.

Coronavirüs, dünya çapında olduğu gibi Türkiye'yi de sağlık, ekonomi, sosyal faaliyetler ve eğitim hizmetleri gibi alanlarda derinden etkilemiştir. Pandeminin eğitim faaliyetlerindeki etkisi ilk olarak okulların kapatılması şeklinde olmuştur. Öğrencilerin, ğretmenlerin ve toplumun diğer üyelerinin sağlığı için Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından okullar süresi belli olmaksızın kapatılarak uzaktan eğitim kararı alınmıştır. Bu süreçte de 2012 yılında MEB bünyesinde oluşturulan Eğitim Bilişim Ağı (EBA) uzaktan eğitimin hayata geçirilmesinde önemli bir rol oynamıştır. Ayrıca bakanlık tarafından TRT EBA TV kanalı oluşturularak bütün öğrencilerin uzaktan eğitim faaliyetlerine katılımları sağlanmaya çalışılmıştır.

13 Mart 2021' de alınan uzaktan eğitim kararı ile birlikte ne yapacağını tam olarak bilemeyen ve uzaktan eğitim sistemine yabancı olan öğretmenler büyük zorluk yaşamıştır. Pandeminin ilk ortaya çıkışı ve okulların uzaktan eğitime geçmesinin ilk aylarında öğretmenlerin online dersler yapması zorunlu tutulmamıştır. 13 Mart'tan 2019-2020 eğitim ğretim yılının dönem sonuna kadar dersler TRT EBA TV kanallarından işlenmekteydi. 2020-2021 eğitim ğretim yılında uzaktan eğitimle 31 Ağustos'ta okullar açıldı ve telafi eğitimi yapıldı. 21 Eylül'de okullar birinci sınıf ve hazırlık sınıfları için yüz yüze olarak açıldı. Daha sonra kademeli olarak tüm sınıf düzeylerinde yüz yüze eğitime geçilmiştir. 23

Kasım'da tekrar uzaktan eğitime dönülmüştür. 1 Mart 2021'de yapılan kabine toplantısı sonucu okulların yüz yüze eğitim olarak açılması kararlaştırılmıştır ve akabinde 2 Mart'tan itibaren yüz yüze eğitime tekrar geçilmiştir. Vaka sayılarının artması ile birlikte 14 Nisan'da ilkokullarda tekrar uzaktan eğitim kararı alınmıştır. 1 Haziran'da ise yine ilkokullar açılarak yüz yüze eğitime devam edilmiştir. 18 Haziran'da ise 2020-2021 eğitim öğretim yılı son bulmuştur. Yaşanan bu karmaşık süreçte öğretmenlere büyük bir sorumluluk düşmektedir. Özellikle sınıf öğretmenleri bu süreci iyi yönetmek açısından oldukça fazla fedakarlıklar yapmış bulunmaktadır.

Bu durumdan yola çıkarak bu çalışmada, pandemi nedeniyle uzaktan eğitime geçilen Türkiye'de, Covid-19 pandemi sürecinde uzaktan eğitime ilişkin sınıf öğretmenlerinin sürece yönelik görüşleri, karşılaştıkları sorunlar ve bu sorunlara yönelik çözüm önerileri araştırılmıştır.

1.2.Problem Cümlesi

Bu araştırmada, Covid-19 pandemi sürecinde uzaktan eğitime ilişkin sınıf öğretmenlerinin sürece yönelik görüşleri, karşılaştıkları sorunlar ve bu sorunlara çözüm önerileri nelerdir sorusuna cevap aranacaktır.

1.3.Alt Problemler

Ana probleme bağlı olarak aşağıda yer alan alt problemlere cevap aranmıştır:

1. Covid-19 pandemisi nedeniyle uzaktan eğitime geçilen Türkiye'de sınıf öğretmenlerinin sürece yönelik görüşleri nelerdir?
2. Covid-19 pandemisi nedeniyle uzaktan eğitime geçilen Türkiye'de sınıf öğretmenlerinin süreç içerisinde yaşadıkları sorunlar nelerdir?
3. Covid-19 pandemisi nedeniyle uzaktan eğitime geçilen Türkiye'de sınıf öğretmenlerinin yaşadıkları sorunlara getirilebilecek çözüm önerileri nelerdir?

1.4.Amaç

Araştırmanın amacı; Covid-19 pandemi sürecinde okulların kapanmasıyla birlikte geçilen uzaktan eğitim sisteminde sınıf öğretmenlerinin görüşlerini, karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerilerini araştırmaktır.

1.5.Önem

Yapılan literatür taramalarında pandemi sürecinde sınıf öğretmenlerinin görüşlerine yönelik çalışmalar bulunmakta olup yaşanan sorunlar ve çözüm önerilerini içermemektedir. Pandemi sürecinin tam olarak ne zaman biteceğinin, uzaktan eğitimin hayatımızda ne kadar yer alacağının tam olarak bilinmemesi sebebiyle, süreçte yaşanan zorlukları bilmek ve onlara çözümler bulmak ileriki dönemlerde hayatımıza kolaylık sağlayacaktır. Sayılan sebeplerden yapılacak çalışmanın literatüre yeni ve anlamlı bir fayda katacağı düşünülmektedir.

1.6.Sayıtlar

Bu araştırmada aşağıdaki varsayımlardan hareket edilecektir.

1. Araştırmada kullanılacak olan ölçeği araştırmaya katılacak sınıf öğretmenlerinin samimi ve doğru cevaplandıracağı varsayılmıştır.
2. Sınıf öğretmenlerinden süreç içerisinde yaşanan durumların görüşlerini alırken objektif olacakları ve sürece katkı sağlayacakları varsayılmıştır.
3. Araştırma için seçilen yöntem; araştırmanın amacını ve problemlerini ortaya çıkarmaya uygundur.

1.7.Sınırlılıklar

Bu çalışma konu başlığında olduğu gibi Covid-19 pandemi sürecinde uzaktan eğitime ilişkin sınıf öğretmenlerinin sürece yönelik görüşleri, karşılaştıkları sorunlar ve bu sorunlara çözüm önerileri ile ilgili;

1. 2021-2022 eğitim öğretim yılında Denizli ilinde görev yapan sınıf öğretmenleri ve bu öğretmenlerin görüşleriyle sınırlıdır.
2. Araştırma, konu ile ilgili alan yazın taraması ve öğretmenlerin ölçme aracına verdikleri cevaplarla sınırlıdır.

1.8.Tanımlar

Sınıf öğretmeni: İlkokula başlayan 7-10 yaş aralığındaki öğrencilere okuma-yazma, temel matematik bilgisi başta olmak üzere eğitim veren kişi (TDK, 2021).

Pandemi: Bir hastalığın veya enfeksiyon etkeninin ülkelerde, kıtalarda, hatta tüm dünya gibi çok geniş bir alanda yayılım göstermesidir (T.C. Sağlık Bakanlığı, 2021).

Uzaktan Eğitim: Öğrenenin zaman ve mekân sınırlaması olmadan basılı materyallerin yanında zengin iletişim teknolojilerinden yararlanarak öğretim etkinliklerine katıldığı, eğitsel kaynak ve içeriklere eş zamanlı veya eş zamansız olarak erişebildiği öğretim sistemidir (Uzaktan Öğretim Sözlüğü,2021).

İKİNCİ BÖLÜM: KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Araştırmanın bu bölümünde, araştırmaya yönelik ilgili kavramlar kuramsal olarak açıklanmıştır.

2.1.Kuramsal Çerçeve

2.1.1.Uzaktan Eğitim

Uzaktan eğitim, öğretene ve öğrenenin aynı yerde bulunmadığı ve iletişimin teknoloji ile sağlanarak bir kuruluş tarafından organize şekilde uygulanan öğrenme ve öğretme sürecine denilmektedir (Moore & Kearsley, 2012). Uzaktan eğitimin daha genel bir tanımı yapıldığında ise; yazılı veya dijital iletişim araçları aracılığıyla yapılan, yer ve zamandan bağımsız, tasarlanmış, farklı öğrenme faaliyetlerini katılımcılara sunan, planlı, disiplinler arası öğrenme faaliyetidir (Altıparmak ve diğ., 2011). Günlük hayatın parçası haline gelen teknolojinin kullanılması ile internet, televizyon ve bilgisayarlı eğitim vb. araçlarla etkililik ve verimliliğini çoğaltarak süregelen uzaktan eğitim faaliyetleri ilk defa gazete, posta gibi yazılı kaynaklarla başlamıştır (Özbay, 2015). Bu sayede uzaktan eğitim geleneksel eğitimden yararlanamayan, kişisel ve eğitsel gelişime vakit ayıramayan kişilerin eğitim sistemine dahil olmasına ve bireysel çalışmalarına imkân sağlar (İnan, 2013; Newby, Stepich, Lehman & Russel, 2006; OECD, 2020e; Özyürek & Bedge, 2016).

Uzaktan eğitim, teknolojinin hızla gelişmesiyle birlikte yaygın kullanım göstermeye başlamıştır. Eğitimi mekân, zaman ve mesafelerin ötesine taşıyabilmek adına bu yaygınlık baş göstermiştir. Teknoloji ile birlikte uzaktan eğitimin merkezinde bulunan kişinin rolleri, etkileşim düzeyleri, kullanılan programlar çeşitlilik kazanmaktadır. Bu sistemde öğrenen ile öğretici birtakım teknolojik araçlarla iletişim kurarlar. Uzaktan eğitim sürecinde hem öğrenci hem de öğretmen çalışma yeri ve saati açısından esnek bir yapıya sahiptir. Aydın (2001) öğrenme-öğretme faaliyetlerinin temelinde etkileşimin önemine vurgu yaparken, bu etkileşimin teknolojideki gelişmelerle birlikte farklı bir düzeye ulaştığını da savunmaktadır.

Yıllar içinde birçok yeni kuram geliştirilen uzaktan eğitimin kuramsal temelleri 1970'li yıllarda atılmıştır (Keegan,1996). Uzaktan eğitimin kuramsal temelleri üzerine katkı sağlayanlar; Wedemeyer, Holberg, Baath, Daniel, Peters, Moore, Paulsen, Garrison ve Anderson olarak sayılabilir. Delling'de bu konu ile ilgili ilk kuramı ortaya atan kişidir (Gökmen, Duman ve Horzum,2016).

2.1.2.Uzaktan Eğitim Kuramları

Modern dünyada küreselleşmenin ve bilişim araçlarındaki ilerlemenin etkisi ile hayatımıza giren uzaktan eğitim paradigması ile ilgili bazı kuramsal temellendirmeler yapılmış ve bu kuramsal temellendirmelerden önemli olanları aşağıda açıklanmıştır.

2.1.2.1.Bağımsız Çalışma Kuramı. Bu kuramı Wedemeyer geliştirmiştir. Hiç kimsenin hastalık, ekonomik yetersizlik ve yaşadığı konunun elverişli olmaması gibi olanaksızlıklardan eğitim ve öğretim almasına engel olunmaması gerektiği savunulmaktadır. Wedemeyer bağımsız çalışma kuramında, öğrenenlere hedeflerin seçimi konusunda özgürlük tanınması, öğrenmenin bireyselleştirilmesi ve öğrencinin kendi hızına göre öğrenmesi şeklinde olması gerektiğini ifade etmektedir (Gökmen ve diğ.,2016, s.31,32). Açıkça ifade etmek gerekirse bu kuramın öğrenci ve öğretmenlerin aynı yerde olma zorunluluğunun olmaması, öğrencilerin öğrenmelerinden kendilerinin sorumlu olması, dersin biçimi, ders seçimi, yöntem ve teknikler konusunda birçok seçenek sunulması, öğrenmelerinin öğrencilerin istedikleri zaman ve yerde kendi hızlarına göre olması gerekliliği savunulmaktadır. Eğitimcilerin düşünce birliği oluşturmasında ve yeni kuramların meydana gelmesinde Wedemeyer'in bağımsız çalışma kuramı etkili olmuştur (Keegan, 1996). Bağımsız çalışma kuramı uzaktan eğitimi, birbirinden zaman ve mekân açısından ayrı öğretmen ve öğrenci arasında gerçekleşen, öğrenci aktivitesi ve kendi kendine öğrenme prensibine dayalı bir eğitim olarak öngörmektedir (Şimşek, 2001, s. 72).

2.1.2.2.Özerklik Kuramı. Moore 'un Wedemeyer tarafından etkilenmesiyle bu kuram ortaya çıkmıştır. Moore, Wedemeyer'in bağımsız çalışma kuramına ek olarak bireyin özerklik düzeyini öne çıkarmıştır (Gökmen ve diğ.,2016). Moore'a göre uzaktan eğitim, öğrencinin bağımsız olduğu ve öğretenden mesafe ve zaman olarak ayrı olduğu bir eğitim sistemidir. Moore uzaklık kavramının öğretmen ve öğrenci arasındaki mesafeyi belirtmede yetersiz kaldığını belirtmektedir (Karataş,2003, s.93). Bu kurama göre öğrenci kendi öğrendiklerinin sorumluluklarını alırken yalnız olmak zorundadır.

2.1.2.3.Endüstrileşme Kuramı. Otto Peters uzaktan eğitimin endüstrileşmeyle ortaya çıktığını düşünmektedir. Peters sözlü anlatımla yapılan geleneksel öğretim şeklinin endüstrileşme çağından önce kullanılan yöntem olduğunu savunmaktadır. Uzaktan eğitim sürecinde kullanılan materyallerin gelişiminin endüstrileşme ile eş zamanlı olduğunu ifade

etmektedir (Gökmen ve diğ.,2016). Peters'in yaklaşımı uzaktan eğitimde öğretim materyallerinin üretimine ve uygun altyapı koşullarına dikkat çekmesi açısından önemlidir (Karataş,2003, s.94).

2.1.2.4.İletişim ve Etkileşim Kuramı. Holmberg'in kuramı, uzaktan eğitimde iletişimin yanında iş birliği ve aidiyet duygusunun da önemine işaret eder. Merkezde öğretmen ve öğrencinin arasında etkileşim vardır, öğrenme ortamındaki ait olma hissi iletişimde rahatlığı sağlar ve öğrenme zevkli hale gelir, zevkli bir öğrenme ortamı da öğrenci motivasyonunu artırır. Holmberg'e göre öğretmen ve öğrenci arasındaki iletişim, öğrenmenin temelidir (Karataş,2003, s.94). Zevkli hale gelen öğrenme ortamında öğrenci ve öğretmen arasındaki iletişim ve etkileşim motivasyonu yükseltir bu sayede öğrenme daha da kolaylaşır. (Keegan, 1996).

2.1.2.5.Androgoji / Yetişkin Eğitimi Kuramı. Yetişkin bireyler, Knowles'a göre yetişkin öğrenme sisteminde, nasıl öğreneceklerini tasarlama ve değerlendirme gereksinimi duyarlar. Öğrenmenin temelini deneyim oluşturur. Yetişkin eğitim kuramında Knowles, yetişkinliklerin aktif katılım sağlayabilecekleri durumlar oluşturulmasını, kendilerine destek hissedecekleri ortamlar oluşturulmasını ve onların gereksinim ve ilgileri göz önüne alınarak derslerin hazırlanması ve planlanması gerektiğini belirtmektedir. (Gökmen ve diğ.,2016).

Uzaktan eğitimde yeni kuramların geliştirilmesinde mevcut kuramların etkisinin bulunduğu görülmektedir. Uzaktan öğrenme kuramlarının yıllar içindeki gelişimlerine bakılacak olursa, şu anda uzaktan eğitimin gerçekleştirilmesi sürecinde, öğrencilerin bireysel çalışmalarına ek olarak, öğrenci-öğretmen-içerik ile etkileşime girerek sanal ortamda iş birliği içerisinde olmaları günden güne daha da önem kazanmaktadır (Gökmen ve diğ.,2016).

2.1.3.Dünyada Uzaktan Eğitim

Dünya'da ilk kez 1728 senesinde uzaktan eğitim kavramı kullanılmaya başlanmıştır. "Steno Dersleri" nin mektup kullanılarak uzaktan eğitim şeklinde yapılacağı Boston Gazetesi'nde yayımlanmıştır (Çoban, 2013). 1840 senesinde İngiltere'de Isaac Pitman'ın dünyadaki ilk uzaktan eğitim uygulamasını başlattığı kabul edilmektedir. Pitman bir stenografıdır ve İngiltere'nin Bath şehrinde mektupla steno öğretmektedir. Uzaktan eğitim yoluyla öğrencilerine eğitim vermiştir. Pitman bu derslerinde öğrencilerine İncil'de bulunan kısa parçaları steno ile yazmayı öğretmiştir. Bu dersler not ile de değerlendirmeye alınmıştır.

Charles Toussaint ve Gustav Langenscheid'ın 1856 senesinde Almanya'nın Berlin şehrinde kurduğu öğretim materyalleri yayımlayan Langenscheid dil okulu da o yıllarda uzaktan eğitim uygulamaktaydı. Uzaktan eğitimin ilk örgütlü girişiminin bu dil okulu olduğu kabul edilmektedir. 1907 senesinde Fransa'da uzaktan eğitim adına çalışmalar yapılmış ancak resmi olarak ilk defa 1939 yılında Uzaktan Eğitim Merkezi kurulmuştur (Antalyalı, 2004). 1910'da uzaktan eğitimi uygulamaya başlayan Avustralya'nın en önemli özelliği, ilk ve ortaöğretim kademelerinde uzaktan eğitimi uygulayan ilk ülke olmasıdır. 1972 yılında İspanya'da Ulusal Uzaktan Öğretim Üniversitesi kurulmuştur. Japonya'da 1948 yılında uzaktan eğitim, öğretim yasası olarak kabul edilmiş. Uzaktan eğitim ilk olarak okula ulaşamayanlara, okulu terk etmek zorunda kalanlara ve askerlere eğitim vermek maksadıyla başlamıştır. Gün geçtikçe diğer kademelerde de uzaktan eğitim kullanılması yaygınlaştırılmıştır (Antalyalı, 2004).

Amerika'da da mektupla başlayan stenografi dersleri ve uzaktan eğitim faaliyetleri, teknolojinin gelişmesi ile günümüze kadar devam etmiştir (Demir,2014). ABD, Avrupa ülkeleri, Japonya, Kanada, Hindistan, Avustralya gibi uzaktan eğitim alanında önemli deneyim ve birikime sahip ülkeler yanında, gelişmekte olan pek çok ülkede uzaktan eğitim, karşılanamayan eğitim gereksinimlerini gidermek için ciddi bir seçenek olarak görülmektedir (Karataş,2003, s.95). Ayrıca gün geçtikçe uzaktan eğitim uygulamasını kullanan ülkelerin sayısının arttığı gibi kurumların sayısı da artmaktadır.

2.1.4.Türkiye'de Uzaktan Eğitim

Türkiye'de 1927 yılında eğitim sorunlarının konuşulduğu bir toplantıda uzaktan eğitim fikri ilk kez gündeme gelmiştir. Okuma yazma bilmeyenleri okur yazar hale getirebilmek için mektup yoluyla öğretim yapılması biçiminde düşünülen uygulama yapılamamıştır. Çünkü halk arasında okuma yazma bilmeyenlerin oranının %90'dır ve öğretmensiz öğretim yapılamayacağı fikri uygulamanın hayata geçirilmesini engellemiştir. 1953 yılında Millî Eğitim Bakanlığının aldığı karar ile FONO Açık Öğretim Kurumu kurulmuş, bu kurumun kurulması özel sektördeki ilk uzaktan eğitim faaliyeti olarak uygulanmıştır (Başaran,2020).

1960'lı yıllarda Millî Eğitim Bakanlığı tarafından mektupla eğitimin eğitime olan katkısı görülmüş, Mesleki ve Teknik Öğretim Müsteşarlığı ve Millî Eğitim Bakanlığı ortak bir çalışma yaparak farklı teknik konuların mektupla öğretimi konusunda ilk adımlar atılmış sonucunda İstatistik Yayın Müdürlüğü'ne bağlı olarak Mektupla Öğretim Merkezi kurulmuştur (Kırık,2014). Deneme Yüksek Öğretmen Okulu, Açık Öğretim Fakültesi, Açık

Öğretim Lisesi, Açık İlköğretim ve Yayın Yükseköğretim Kurumu'nun (YAYKUR) oluşturulmasına zemin hazırlayan, Mektupla Öğretim Merkezi'nin başarısı olmuştur (Arar, 1999).

TRT'nin yayınladığı eğitsel programlar 1968 senesinde teknolojinin gelişmesiyle birlikte başlamıştır (Özbay,2015). 1980 yıllarının başlarında Türkiye'de uzaktan eğitimin hızla geliştiği bir dönem olmuştur. Teknolojik alt yapının gelişmesiyle beraber halkın eğitim gereksinimi de karşılanabilir bir seviyeye gelmiştir. MEB tarafından 1978 senesinde yapılan "açık üniversite" kurulması önerisi ancak 1981'de hayata geçirilebilmiş ve Anadolu Üniversitesi'ne bağlı olarak üniversite seviyesinde ilk Açık Öğretim Fakültesi kurulmuştur (Gelişli, 2015). Resmi olarak Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi 1982'de iktisat ve İş İdaresi Programları ile beraber hizmet vermeye başlamıştır (Kırık,2014). Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ve Batı Avrupa'da yaşayan Türk yurttaşlarına da diploma olanağı veren Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi bütün Türkiye'de de halka eğitim imkânı sunmaktadır (Çukadar ve Çelik,2003).

1990 senelerinde internet teknolojilerinin gelişmesiyle beraber uzaktan eğitim uygulamaları da daha geniş bir alana yayılmıştır. Türk eğitim sisteminin bileşenlerinden biri olan uzaktan eğitim, 2000 yılından günümüze doğru bilgi teknolojilerindeki gelişmeler, bilgisayar, CD, DVD ve video oynatıcıların eskiye oranla daha kolay temin edilmesi, öğrenci sayısını her geçen gün arttırmıştır. Türkiye'de web üzerinden uzaktan eğitim çalışmalarının başlatılması adına Orta Doğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ) bünyesinde Enformatik Enstitüsü kurulmuş ve öğrencilerin bilişim alanında kendilerini geliştirmeleri; sertifika, diploma almaları amaçlanmıştır (Kırık,2014, s.84). Bu enstitüde bazı programlar yüz yüze gerçekleştirilmiş, ancak programın tamamına bakıldığında uzaktan eğitim yöntemi kullanılmıştır (Çukadar ve Çelik, 2003).

1980'lerde ilerleme kaydeden Bilişim Merkezi'nin ismi değiştirilerek Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü (EĞİTEK) olmuştur. Bu sayede Türkiye'de 1998-99 eğitim öğretim yılında yaklaşık 3 bin kişi diploma sahibi olmuştur. 7 yıl sonra ise bu sayı 146 bine ulaşmıştır. (Kırık,2014, s.84). Uzaktan eğitim bu sayede Türkiye'nin en temel yapı taşı durumuna gelmiş ve okuma-yazma oranında da yoğun bir şekilde artış yaşanmıştır (Papi ve Büyükaslan, 2007, s.4). Daha sonra, Açık öğretim Lisesi 1992-1993 eğitim öğretim yılında faaliyete geçirilmiş ve öğrenimini tamamlayamayan öğrencilere resmi olarak lise mezunu olma hakkı verilmiştir. Açık İlköğretim Okulu 15 Eylül 1997 tarih ve 1651 sayılı Millî Eğitim Bakanlığının çıkardığı yazı ile 1997 senesinde

kurulmuştur (Başaran,2020). Türkiye’deki internet tabanlı ilk ön lisans eğitim veren kurumu Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesinde açılmıştır (Mutlu ve diğ.2014).

Türkiye, uzaktan eğitime geçişte Avrupa ülkelerine kıyasla daha geç kalmış olsa da Eskişehir Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesinin kurulması ile beraber uygulamada bir adım öne geçmiştir. Türkiye’de uzaktan eğitim kapsamında kullanılan birçok uygulama bulunmaktadır. Kandemir’e (2020) göre bu uygulamalardan en yaygın olanları şöyledir: EBA (Eğitim Bilişim Ağı), Vitamin, Dyned, Okulistik, Morpa Kampüs. Kullanılan bu uygulamalar pandemi öncesinde de Türkiye’de uzaktan eğitim faaliyetlerinin etkili bir şekilde kullanıldığını göstermektedir.

Türkiye’de 2020 yılı itibari ile uzaktan eğitim uygulamalarının ve platformlarının kullanımında büyük bir artış olmuştur. Elbette ki bunun en temel sebebi arasında Covid-19 pandemisi ve okulların kapatılması yer almaktadır. Pandemi nedeniyle eğitimde yaşanan aksaklıkların en aza indirilmesi açısından Millî Eğitim Bakanlığı uzaktan eğitim sistemlerini kullanmaya ağırlık vermiştir. Millî Eğitim Bakanlığının girişimleri ile 2012’de kurulan Eğitim Bilişim Ağı ya da kısaca EBA bu süreçte geliştirilerek en çok kullanılan uzaktan eğitim platformu haline gelmiştir. EBA’nın kullanım amacı; okulda, evde, kısacası ihtiyaç duyulan her yerde bilgi teknolojileri araçlarını kullanarak etkili materyal kullanımını destekleyip teknolojinin eğitime entegrasyonunu sağlamaktır (Tanrikulu, 2017, s.396).

Ayrıca TRT EBA TV ilkokul, ortaokul ve lise kademeleri olarak üç farklı televizyon kanalı açılmıştır. Bu kanallarda gönüllü öğretmenler tarafından hazırlanan ders anlatım videoları bulunmaktadır. Nisan ayında da EBA Canlı Ders uygulaması hizmete açılmıştır ve her öğretmen kendi sınıfına ders anlatabilir duruma gelmiştir. Özetlemek gerekirse Coronavirüsten kaynaklanan eğitimde yaşanan aksamaları azaltmak için EBA ile TV kanalları ortaklaşa çalışmıştır (Özer, 2020).

Hızla yayılan Covid-19 virüsü, küresel ekonomiyi etkileyerek tüm dünyayı tehdit eder bir hale gelmiştir. Bu salgının tüm dünyayı etkisi altına almasıyla birlikte tüm toplumlar farklı önlem ve uygulamalar arayışları içerisine girerek kendilerini koruma altına almaya çalışmışlardır (Tümkan ve Tümkan, 2020). Covid-19 başta sağlık sektörü olmak üzere eğitim sektörünü de olumsuz yönde etkilemiştir (Yamamoto ve Altun, 2020).

Türkiye’de yayımlanan genelge kapsamında Millî Eğitim Bakanlığı tarafından eğitim ve öğretim faaliyetlerinin uzaktan eğitim yöntemiyle gerçekleştirileceği (MEB, 2020a) ve 23 Mart 2020 tarihinde başlayacağı kararı alınmıştır. Millî Eğitim Bakanlığı, Covid-19 küresel salgını kapsamında bir yol haritası belirlemiştir. Bu yol haritasına uygun

olarak uzaktan eğitim 18.108.860 öğrenci ve 1.077.307 öğretmeni ile tüm Türkiye’de başlatılmıştır (MEB, 2019).

Uzaktan eğitim, öğrenci ve öğretmenin fiziksel olarak aynı ortamda bulunmadan öğrenme öğretme etkileşimine girdiği bir eğitim biçimidir. Uzaktan eğitim ile öğrenciler sorumlu oldukları öğrenmeleri, öğretmenler ise sorumlu oldukları öğretme sürecini mekân sınırlaması olmaksızın gerçekleştirebilmektedirler (Kurt, Kandemir, Çelik, 2021, s.90).

Uzaktan eğitimin birçok tanımı yapılmaktadır. Bu tanımlardan birkaçı aşağıdaki gibidir: Uzaktan eğitim, öğreten-öğrenen ve içerik arasında bir bağın olduğu, öğreten ve öğrenen arasında etkileşime olanak sağlayan, sürecin öğrenen tarafından kontrol edildiği bir öğrenme biçimidir (Kiryakova, 2009).

Uzaktan eğitim; ilgi alanları, yaşları, becerileri, çalışma ortamları farklılık gösteren öğrencileri, bireysel çalışmaya, sorumluluk almaya yönlendiren, farklı eğitim alternatiflerini mümkün kılarak öğrencilere tek başlarına karar alabilmelerine ve girişimci olabilmeleri yönünde motive eden bir eğitim modelidir (Ekici, 2003).

Uzaktan eğitim, öğreten ve öğrenenler için öğrenme sürecinde fiziki sınıf ortamının kalkmasını, bağımsız olarak öğrenme sürecini ve esnek öğrenme fırsatlarını kapsamakta, günümüzde bütün ülkeler için önemli bir alternatif eğitim ve öğretim uygulaması olarak görülmektedir (Demiray’dan aktaran Boz, 2019).

Uzaktan öğrenme, yerden ve zamandan bağımsız olarak sunulabilen, bireylere eğitsel materyallerin elektronik ortamda uygun ve esnek olarak yapılandırılabilme, güncellenebilme ve farklı teknolojileri öğrenme sürecine katabilme, 7/24 kullanabilme gibi özellikler içeren çağdaş ve etkin bir öğrenme biçimidir (Yamamoto ve Altun, 2020, s.30).

Uzaktan eğitim; geleneksel eğitimden farklı olarak öğrenenin zaman ve mekâna bağlı olmadan, her yaşta bireyin katılabildiği, her bireye eğitim fırsatı sağlayan, öğreten ile öğrenenin farklı ortamlarda bulunduğu, planlı ve sistematik bir eğitim öğretim yöntemi olduğu söylenebilir (Boz,2019, s.7).

2.2.İlgili Araştırmalar

Kurt, Kandemir ve Çelik, 2021 yılında yayımladıkları, Samsun ve Balıkesir illerinde çalışan sınıf öğretmenleri ile yaptıkları çalışmada uzaktan eğitimde sınıf öğretmenlerinin görüşlerini incelemişlerdir. Araştırma sonucunda uzaktan eğitimin öğretmenlerde okul dışında eğitim, EBA, internet üzerinden etkili ders işleme, aile ve öğretmen iş birliği, devamlı ve elde edilebilir eğitim fikirlerini çağrıştırdıklarını gözlemlemişlerdir. Hatta bu süreçte aileden, öğrenciden, teknolojiden kaynaklı sorunların da olduğu gözlenmiştir.

Öğretmenlerin değerlendirme sürecinde de hangi yöntemi kullanacaklarını bilmediklerini gözlemlemiştir.

Can'ın 2020 yılında yayımladığı çalışmada Covid-19 başta sağlık olmak üzere dünyanın her yerinde önemli değişikliklere neden olmuş, eğitim sistemi de etkilenen alanlardan olmuştur. Salgın döneminde uzaktan eğitim sisteminin altyapı, erişim, güvenlik, muhteva, dizayn, uygulama, nitelik, prosedür ve pedagojik olarak sağlamlaştırılması gerektiği gözlemlenmiştir.

Yahşi ile Kırkıcı 2020 yılında yayımladıkları araştırmada eğitime yönelik sınırlılıklar hakkındaki tutumların değişmediği görülürken, öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik avantajlar ve tutumlarının ise öğretmenlik türü değişkenine göre değiştiği görülmüştür. Öğrenim düzeyi değişkenine göre de öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının değiştiği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca meslekte geçirilen süre ve buldukları okuldaki çalışma süresi arttıkça da uzaktan eğitim tutumlarının azaldığı gözlemlenmiştir.

Yurtbakan ve Akyıldız'ın 2020 yılında yayımladıkları ve sınıf öğretmeni, ilkökul öğrencisi ve ebeveynlerin uzaktan eğitim faaliyetlerine ait görüşlerinin incelendiği araştırmada, uzaktan eğitim sürecinde herhangi bir sorunla karşılaşmadığı, derslerin yüzeysel işlenmesinden kaynaklı sebeplerden dolayı yüz yüze eğitimin daha yararlı olacağı sonucuna ulaşılmıştır.

Kızıltaş ve Özdemir'in 2021 yılında yayımladıkları sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecine ilişkin görüşlerinin belirlenmesinin amaçlandığı araştırmada, aktif katılımın sağlanamadığı, velilerin yeterli desteği vermedikleri ve tecrübesiz olmaları, öğrencilerin cihaz ve internet sıkıntısı yaşadıkları sonuçlarına ulaşılmıştır. Ancak konuların düzenli tekrar edilebilmesi de avantaj olarak görülmüştür.

Özdoğan ve Berkant'ın 2020 yılında yaptıkları COVID-19 sebebiyle yaşanan salgın sürecinde Türkiye'de uygulanan uzaktan eğitim süreci ile alakalı türlü ortakların (İl Milli Eğitim Müdürlüğü yetkilileri, okul yöneticileri, öğretmenler, okul psikolojik danışmanları, öğretim üyeleri, öğrenciler, veliler) sorunlara ve çözüm önerilerine yönelik görüşlerini inceleyen araştırmalarında, uzaktan eğitimin yararları olarak; belli bir yere ve zamana bağlı olmama, derslerin birden fazla izlenip tekrar edilebilmesi, salgın döneminde eğitim gereksiniminin giderilmesi, salgının yayılmasına yönelik koruma, teknolojinin günlük hayata entegre edilip kullanılması biçiminde olduğu görülmektedir. Uzaktan eğitimin motivasyon kaybı, ölçme ve değerlendirmenin olmaması, internet ve bilgisayar gibi kaynakların yetersizliği, eğitimde fırsat eşitsizliği oluşturması, iletişim ve etkileşim yetersizliği, teknik problemler, sosyalleşme yetersizliği ve uzaktan eğitim sürecine

hazırlıksız olma durumları da dezavantaj oluşturan durumlardandır. Ortakların çözüm önerileri arasında ise fırsat eşitliği sağlanması, ölçme ve değerlendirme yapılabilmesi, derse katılımın sağlanması, sağlam altyapı oluşturulması, derslerin öğrencilerin kendi öğretmenleriyle olması, ders saatlerinin azaltılması yer almaktadır.

Çilek, Uçan, Ermiş'in 2021 yılında salgın sürecinde uzaktan eğitimin ne kadar verimli yürütüldüğünü araştırmak amacıyla yaptıkları çalışmada, öğretmenlerin uzaktan eğitimin olumlu tarafları hakkında zaman ve mekândan bağımsız olmak, derslerin defalarca izlenebilmesi, hastalıktan korunma, teknoloji becerisinin gelişmesi olarak görülmektedir. Dezavantaj olarak ise internet ve bilgisayar yetersizliği, motivasyon kaybı, veli müdahalesi, sosyalleşme eksikliği, teknik aksaklıklar olarak belirtilmiştir.

Demir ve Kale'nin 2020 yılında yaptığı araştırma Covid-19 salgın sürecinde öğretmenlerin uzaktan eğitim hakkındaki görüşleri incelemek, uzaktan eğitimin avantajlı ve dezavantajlı taraflarını belirlemek ve uzaktan eğitimin daha iyi hale gelmesi için yapılması gerekenler ile ilgilidir. Çalışma sonucunda öğretmenlerin çoğunun uzaktan eğitim konusunda kendini yeterli gördüğü, bazılarının süreç içinde kendini geliştirdiği, en fazla problem yaşanan durumun öğrencinin internet ve donanım eksikliği olduğu, küçük yaş grubu ve özel gereksinimli öğrencilerin çeşitli zorluklar yaşadıkları, motivasyon düşüklüğü, sosyalleşme sorunları belirlenmiştir.

Demir ve Özdaş'ın 2020 yılında yayımladıkları çalışmada Covid-19 sürecinde öğretmenler ders hazırlığı yapma, canlı ders yapma, velilerle toplantı yapma gibi eğitim faaliyetleri yapmışlardır. Öğretmenler bu faaliyetleri çeşitli iletişim araçları ve EBA platformu kullanarak gerçekleştirmişlerdir. Bu süreçte belirsizlik, alt yapı yetersizliği gibi sorunlarla karşılaşmış, faaliyetlerin uygulanabilmesi için eksiklerin giderilmesi yönünde çalışmalar yapılması gerektiğini belirlemişlerdir.

Türker ve Dündar'ın 2020 yılında yaptıkları çalışmaya göre EBA'nın işlevsel olarak kullanılmasındaki en büyük engelin internet sorunları olduğu belirtilmiştir. En işlevsel yönünün de canlı ders yapılabilmesi, öğrencilerle soru-cevap yapılabilmesi olarak belirtilmiştir.

Adıgüzel'in 2020 yılında yaptığı salgın sürecinde öğrenci başarısını değerlendirme çalışmasında, çoktan seçmeli ve kısa cevaplı testlerin uygulanabilir olduğu, bireysel gelişim dosyaları, öz ve akran değerlendirme gibi alternatif ölçme ve değerlendirme yöntemlerinin uygun olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: YÖNTEM

Bu bölümde, “araştırma modeli, çalışma grubu, veri toplama aracı, verilerin toplanması ve çözümlenmesine kullanılan istatistiksel işlemler” incelenmiştir.

3.1.Araştırmanın Modeli

Sınıf öğretmenlerinin pandemi sürecinde uzaktan eğitim ile ilgili görüşlerini almak için yapılan bu çalışmada nitel araştırma desenlerinden olgu bilim deseni kullanılmıştır. Olgu bilim deseni, günlük yaşamımızda farkında olduğumuz fakat ayrıntılı ve derinlemesine bir anlayışa sahip olmadığımız olgulara odaklanarak, bireye tamamıyla yabancı olmamakla birlikte bireyin tam olarak anlamını kavrayamadığı olguları araştırmak için uygundur (Kocabıyık, 2016).

Araştırmada, sınıf öğretmenlerinin Covid-19 pandemi sürecinde uygulanan uzaktan eğitim faaliyetleri ile ilgili deneyimlerini ortaya çıkarmak için nitel araştırma deseni kullanılmıştır. Çalışmada, öğretmenlerin, Covid-19 pandemi sürecinde uzaktan eğitime ilişkin görüşleri, yaşadıkları sorunlar ve çözüm önerilerinin neler olduğuna ilişkin gönüllü ilkökul öğretmenlerinin görüşlerini belirlemek amacıyla yarı-yapılandırılmış sorularla görüşmeler yürütülmüştür.

3.2.Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini; 2021–2022 eğitim öğretim yılında Denizli ili Merkezefendi ve Pamukkale İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü’ne bağlı ilkokullarda görev yapan ve maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi ile seçilen gönüllü 15 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmanın katılımcılarını oluşturan bu sınıf öğretmenlerine ilişkin demografik özellikler aşağıda yer alan tablo 3.1’de açıklanmıştır.

Tablo 3. 1. *Araştırmanın katılımcılarına ilişkin demografik özellikler.*

Katılımcıların Özellikleri	Değişken	f
Cinsiyet	Kadın	8
	Erkek	7
Kıdem	1-5 yıl	
	6-10 yıl	1
	11-15 yıl	5
	16-20 yıl	3
	21 ve üzeri	6

Okuttuğu Sınıf Düzeyi	1.sınıf	4
	2.sınıf	2
	3.sınıf	7
	4.sınıf	2
Aldığı hizmet içi eğitim sayısı	1-10 tane	3
	11-20 tane	8
	21 ve üzeri	4
Okulun Bulunduğu Çevrenin Sosyo-Ekonomik Düzeyi	Alt	5
	Orta	6
	Yüksek	4
Teknoloji Kullanım Düzeyi	Zayıf	2
	Orta	4
	İyi	6
	Çok iyi	3

Tablo 3.1’ de araştırmaya katılan öğretmenlerin demografik özelliklerine ait bulgular yer verilmiştir. Tablo 3.1’e göre, cinsiyet dağılımı incelendiğinde öğretmenlerin 7’sinin erkek ve 8’inin kadın olduğu görülmektedir. Ayrıca öğretmenlerin kıdem durumlarına ilişkin bulgularının dağılımının ise 1-5 yıl kıdeme sahip öğretmenin bulunmadığı, 6-10 yıl kıdeme sahip öğretmenlerin 1 kişi ve 11-15 yıl kıdeme sahip öğretmenlerin 5kişi, 16-20 yıl kıdeme sahip olanların 3 kişi, 21 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlerin ise 6 kişi olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin okuttukları sınıf düzeyine ilişkin bulgulara göre 1.sınıf okutan öğretmenlerin 4 kişi, 2.sınıf okutan öğretmenlerin 2 kişi, 3.sınıf okutan öğretmenlerin 7 kişi ve 4.sınıf okutan öğretmenlerin de 2 kişi olduğu görülmektedir. Aldığı hizmet içi sayısına göre 1-10 arası hizmet içi eğitim alan 3 kişi, 11-20 arası hizmet içi eğitim alan 8 kişi,21 ve üzeri hizmet içi eğitim alan öğretmenlerin de 4 kişi olduğu görülmektedir. Çalışmaya katılan sınıf öğretmenlerinin okullarının buldukları çevrenin sosyo ekonomik düzeyine göre 5 kişi alt düzeyde, 6 kişi orta düzeyde,4 kişi de yüksek düzeyde bulunan okullarda görev yapmaktadırlar. Sınıf öğretmenlerinden 2 kişinin teknolojiyi zayıf düzeyde kullandıkları, 4 kişinin orta, 6 kişinin iyi, 3 kişinin de çok iyi düzeyde kullandıkları görülmektedir.

Araştırmanın katılımcı grubunu oluşturan sınıf öğretmenlerinin isimleri etik ilkeler kapsamında gizlenmiş ve her birine kod isim verilmiştir. Buna göre aşağıda yer alan tablo 3.2.’de araştırmanın katılımcılarının kod isimleri yer almıştır.

Tablo 3. 2. *Araştırmanın katılımcılarının kod isimleri*

No	Katılımcılar	Kodlama
1	Kadın Öğretmen	K1
2	Erkek Öğretmen	E2
3	Kadın Öğretmen	K3
4	Kadın Öğretmen	K4
5	Erkek Öğretmen	E5
6	Erkek Öğretmen	E6
7	Kadın Öğretmen	K7
8	Kadın Öğretmen	K8
9	Erkek Öğretmen	E9
10	Kadın Öğretmen	K10
11	Kadın Öğretmen	K11
12	Erkek Öğretmen	E12
13	Erkek Öğretmen	E13
14	Kadın Öğretmen	K14
15	Erkek Öğretmen	E15

3.3. Veri Toplama Aracı

Bu araştırmada, yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Görüşme, önceden hazırlanan dört sorunun katılımcılara sorulması ve katılımcıların bu sorulara verdikleri yanıtlardan oluşmaktadır. Katılımcılara sorulacak olan sorular hazırlanmış, uzman görüşüne başvurulmuş, uzman görüşü ile görüşme sorularının içeriği ve soru sayısı belirlenmiştir.

Görüşme formu iki kısımdan meydana gelmektedir. Görüşme formunun birinci kısmında öğretmenlerin kişisel bilgileri (öğretmenlerin cinsiyeti, yaşları, mesleki kıdemleri, okuttıkları sınıf düzeyi, aldığı hizmet içi eğitim sayısı, okulun bulunduğu çevrenin sosyo ekonomik düzeyi ve teknoloji kullanım düzeyi), ikinci kısmında ise Covid-19 pandemi sürecinde uzaktan eğitime ilişkin sınıf öğretmenlerin görüşleri, yaşadıkları sorunlar ve çözüm önerilerinin belirlenmesine yönelik sorulara yer verilmiştir. Formda uzaktan eğitime ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşleri, yaşadıkları sorunlar ve çözüm önerilerine ilişkin toplam dört yarı yapılandırılmış açık uçlu soru sorulmuştur. Veri toplama aracında yer alan sorular aşağıda verilmiştir.

1. Pandemi başlamadan önce uzaktan eğitim hakkında bilginiz var mıydı?

2. Türkiye’de pandemi sürecinde uygulanan uzaktan eğitimle ilgili neler söyleyebilirsiniz? (Siz pandemi sürecinde nasıl bir yol izlediniz, Millî Eğitim Bakanlığı’nın yönlendirmeleri dışında neler yaptınız?)
3. Uzaktan eğitim uygulamalarında yaşadığınız sorunlar nelerdir?
4. Sorunlara yönelik çözüm önerileriniz nelerdir?

3.4.Verilerin Toplanması

Araştırmanın verileri, yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak toplanmıştır. Araştırmada Covid-19 pandemi sürecinde uzaktan eğitime ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşlerini, yaşadıkları sorunları ve çözüm önerilerini belirlemek amacıyla 15 öğretmen ile “yarı yapılandırılmış görüşme” yapılmıştır. Katılımcılara ilk olarak araştırmanın amacı hakkında bilgi verilmiş, görüşmelerin ses kayıt cihazıyla kaydedileceği belirtilerek izin alınmıştır. Ayrıca analizlerden doğrudan alıntılar yapılacağı, alıntı yapılan katılımcının ismi verilmeden kodlar kullanılacağı belirtilmiştir. Kayıt cihazıyla toplanan veriler daha sonra bilgisayar ortamında yazılı hale getirilmiştir.

3.5.Verilerin Analizi

Covid-19 pandemi sürecinde uzaktan eğitime ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşleri, yaşadıkları sıkıntılar ve çözüm önerileri konusunda öğretmen görüşlerinin analizinde nitel veri analiz tekniklerinden biri olan içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizinde veriler, araştırma sorularının meydana getirdiği temalara göre düzenlenebileceği gibi, görüşme sürecinde kullanılan sorular veya boyutlar üzerine odaklanarak da sunulabilir ve görüşülen bireylerin çarpıcı bir biçimde yansıtmak için direkt alıntılara çoğunlukla yer verilir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Görüşme yoluyla elde edilen veriler tanımlanmış ve yorumlanmıştır. Temalar oluşturulmuş ve temalar kategorilere ayrılmıştır. Her bir kategori ile ilgili doğrudan katılımcıların görüşleri, olduğu bir şekilde ifade edilip yorumlanmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: BULGULAR

Bu bölümde, Covid-19 pandemi sürecinde uzaktan eğitim uygulayan sınıf öğretmenlerinin pandemi sürecinde uygulanan uzaktan eğitim faaliyetleri hakkındaki görüşlerinin neler olduğu, bu süreçte yaşadıkları sorunların neler olduğu ve bu sorunlara yönelik çözüm önerilerinin neler olduğuna ilişkin öğretmen görüşleri doğrultusunda elde edilen bulgular ele alınmıştır

4.1. Öğretmenlerin Pandemi Öncesi Uzaktan Eğitim Hakkındaki Ön Bilgilerin

Araştırmanın katılımcılarının Pandemi başlamadan önce uzaktan eğitim hakkında sahip olunan ön bilgilerin neler olduğunu ortaya çıkarmak için sorulan sorulara yanıtlar aranmış, bu yanıtlar aşağıda yer alan tablo 4.1’de gösterilmiştir.

Tablo 4. 1. *Pandemi başlamadan önce uzaktan eğitim hakkında sahip oldukları ön bilgiler.*

Kategoriler	Kod İsim	f
Hayır	K1, E2, K3, K4, E6, K7, K8, K11, K14	9
Evet	E5, E9, K10, E12, E13, E15	6
Toplam		15

Tablo 4.1. incelendiğinde araştırmaya katılan 15 öğretmenden dokuzu uzaktan eğitim hakkında bilgisi olmadığı, altısı ise bilgisi olduğunu ifade etmiştir. Uzaktan eğitim hakkında bilgisi olan sınıf öğretmenlerinden beş kişinin erkek olduğu görülürken sadece bir kişinin kadın öğretmen olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerden biri (K14) uzaktan eğitim hakkında bilgisi olmadığını “*Pandemiyi ne kadar bilmiyorsak uzaktan eğitimi de o kadar bilmiyorduk.*” şeklinde ifade etmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerden iki kişi sınıf öğretmeni olarak çalışmadan önce idareci olarak görev yaptıklarını belirtmişlerdir. E15 bu konu hakkında “*Daha önce yaptığım idarecilikten dolayı açık lise ve açık ortaokulların iş ve işleyişlerinden dolayı uzaktan eğitim hakkında bilgim vardı. Ama ihtiyaç olmadığı için ihtiyaç olduğunda ondan yararlanmak ya da daha sonra hizmet içi eğitimlerle uzaktan eğitim olarak kullanıyorduk ama akıcı değildi tabi ki.*” şeklinde görüş bildirmişlerdir. E13 ise bu konu hakkında “*İdareci olarak çalıştığım dönemde açık öğretim işlemlerinden dolayı ve online*

aldığımız hizmet içi seminerler ve kurslara katılmam nedeniyle uzaktan eğitim hakkında bilgi sahibiydim.” olarak ifade etmiştir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerden bir diğeri (E12) bu konu hakkında *“Evet vardı. Bazı seminer ve kursları uzaktan eğitim yoluyla almıştım. Bu sayede uzaktan eğitim hakkında biraz bilgim vardı.”* şeklinde görüşünü ifade etmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerden K10 *“Belli bir düzeyde bilgim vardı. Ancak sonrasında aldığım eğitimler, izlediğim videolarla eksikliğimin oldukça fazla olduğunu anladım.”* demiş ve önceki bilgilerinin eksik olduğunu ifade etmiştir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerden E9 *“... Lisans eğitimimiz sırasında Öğretim Yöntem ve Teknikleri dersinde özellikle üniversitelerde bazı teorik derslerde uygulanan uzaktan eğitim yönteminden bahsedilmişti. O günün şartlarında çevrimiçi uygulaması zor olsa da çeşitli platformlar üzerinden önceden yüklenmiş videoları, yazıları okuyup izleyebiliyordunuz. Videoların veya yazıların altına yorumlarınız ekleyebiliyordunuz. Fakat çevrimiçi olmadığı için pek pratik bir uygulama olmadığı söylenirdi. Hatta kendi üniversitemizin de edu uzantılı web sitesinde öğrenciler için oluşturulmuş bir forum alanı vardı. Bu forumda öğrenciler birbirleriyle fikir alışverişinde bulunabiliyordu.”* şeklinde görüş bildirmiştir. Araştırmaya katılan K7 ise *“... Farklı meslek alanlarında uzaktan eğitim olarak seminer verildiğini görmüştüm ancak eğitim alanında uygulanabildiğini duymamıştım.”* demiştir.

4.2.Sınıf Öğretmenlerinin Uygulanan Uzaktan Eğitimle İlgili Görüşleri

Araştırmanın ana problemine bağlı olarak alt problemlerden Sınıf Öğretmenlerinin Uygulanan Uzaktan Eğitimle İlgili Görüşleri ortaya konmak için katılımcılara sorular yöneltilmiş ulaşılan bulgular aşağıda yer alan tablo 4.2.'de gösterilmiştir.

Tablo 4. 2. *Pandemi sürecinde uygulanan uzaktan eğitime ilişkin öğretmen görüşleri.*

Kategoriler	Kod İsim
Eğitim portalları (Zoom, Eba...)	K4 E5 E6 K7 K8 E9 K11 E12 E13 K14 E15
Canlı Dersler	K1 K3 K4 E6 K8 E9 K10 K11 E12 E13 K14
İletişim Kurma	E2 E9 K11
Ulaşılabilirlik	E5 E6 E9 E13
Ödevlendirme	K4 K7 K14

İnternet Erişimi

K1 K3 E9 K10 K11 E12 K14 E15

Teknolojik donanım

E2 E5 K8 K10 K11 E13 K14 E15

Tablo 4.2. incelendiğinde öğretmenlerin bu tema altındaki görüşleri görülmektedir. Buna göre araştırmanın katılımcılarının bazıları uzaktan eğitim sürecinde canlı derslere başladıklarını, Eba, Zoom ve Whatsapp uygulamalarını kullandıklarını, öğrencilere ödevlendirme şeklinde değerlendirme yaptıklarını ifade etmişlerdir. Bu süreçte sınıfın tamamına ulaşmaya çalıştıklarını, canlı derslere ulaşamadıkları öğrencilere de arayarak ödevlendirme yaptıklarını belirtmişlerdir. Bazı katılımcılar uzaktan eğitim sürecinde çok zorlandıklarını bazıları ise sınıfın tamamının katılımıyla uzaktan eğitimi başarıyla tamamladıklarından bahsetmişlerdir. Bu kapsamda araştırmanın katılımcılarının görüşlerinden bazıları aşağıdaki gibidir:

“Uzaktan eğitim için gerekli olan teknolojik ürünlere ve internete erişim tüm öğrenciler için eşit düzeyde olmadığından fırsat eşitsizliği yaşandığını düşünüyorum. Online dersler dışında telefon ile bilgilendirme, ödevlendirme yaptım. Sık sık veli ve öğrenci ile telefon görüşmeleri yaptım...” (K1).

“...Çizgi filmler, dijital eğitim materyalleri ve dijital eğitici oyunların yanı sıra müzik ve resim dersleri için ünlü sanatçılara ait eserleri ve uluslararası sanal müzeleri kullandım. Oyun ve fiziksel etkinlikler için yine çocuklara özel hazırlanmış yoga ve meditasyon videolarını kullandım...” (E2).

“Uzaktan eğitime erişemeyen çocuklar oldu. Bütün öğrenciler uzaktan eğitime katılıyor gibi bir algı yaratmaya çalışıldı ama biz işin içinde olarak gördük ki birçok çocuğumuz eğitimden uzak kaldı. Sürekli velilerimle görüşme halindeydim. Sürekli onları motive etmeye çalıştım. Canlı derse katılımın zamanında ve sürekli olması için görüşmeler yaptım. MEB yönlendirmesi dışında da kaynaştırma eğitimi alan çocuklarla bire bir özel dersler yaptım...” (K3).

“Bu süreçte veli ile iş birliği içinde olmanın ilkökul seviyesindeki çocuklar için çok önemli olduğunu düşünüyorum. Millî Eğitim Bakanlığı canlı derslere başlamadan önce ben çalışmalarımı hazırlayıp ilk hafta derslere başladım. WhatsApp üzerinden ödevler verdim ve kontrol ettim. Velilerden okuma video ve ses kayıtları istedim. Uzaktan eğitim süreci dışında çocuklarla da bireysel çalışmalar yaptım. Bu çalışmaların yeterli olduğunu

düşünüyorum. Ama gerek teknolojik olarak gerek sınıf hakimiyeti olarak çocuklarla sorunlar yaşandı. Geri dönüt almakta zorluklar yaşandı...” (K4).

“Dünyada ilk defa böylesine küresel bir sorun olduğu için, bana göre bakanlık ilk önce ne yapacağını bilemedi. Daha sonra özellikle gelişmiş ülkeler ne yapıyor ona bakıldı ve gelişmiş ülkeler kısmen de olsa taklit edildi. Bu taklit esnasında da Eba'ya çok güvenildi. Ancak hesapladıkları şey aynı anda milyonlarca kullanıcıya ulaşmanın imkânsız olduğu idi. Tabi ki ülkemiz insanının özellikle kırsal kesimde teknolojik altyapısının çok zayıf olduğu gerçeği de uzaktan eğitimi sınıfta bırakmıştır. Ben Eba dan ziyade Zoom programını kullandım. Hem basit hem ücretsiz oluşu işimi kolaylaştırdı” (E5).

“Eba ve Zoom üzerinden derslerimi yürüttüm. Öğrenci katılımı olduğu sürece dersler verimli oldu. Eba ders saatleri sınıf bazında kademeli şekilde sabah ve öğle olarak değişiyordu. Ben hep sabahtan öğlene kadar düzenli şekilde derslerimi yürüttüm. Öğrencilerimin rutini bozmadım. Bu şekilde öğrencilerim sanki her gün okula geliyormuşçasına ekranın başına geçiyorlardı. Bu şekilde düzen tutturmaya çalıştım” (E6).

“Pandemi ilk başladığında yani 2020 yılında okullar mart ayında tatil olunca önce ne olduğunu anlayamadık. Bir hafta tatil oldu diğer ikinci haftada okula devam edeceğimizi düşünürken uzaktan eğitim kararı alındı. Birden bu karar alınınca nasıl bir yol izleyeceğimizi bilemedik. Önce WhatsApp ödevlendirmeleri yapmaya başladım. Zoom uygulaması ile ilgili bir fikrim yoktu. Kendim konu anlatım videoları hazırlayıp öğrencilerime gönderiyordum. 2019-2020 eğitim öğretim yılının ikinci yarısını bu şekilde tamamladım. 2020-2021 eğitim öğretim yılında da Zoom kullanımı ile ilgili artık yeterli bilgiye sahiptim. Derslerimde sıkıntı yaşamadan Zoom kullanmaya başladım. 2020-2021 eğitim öğretim yılında yarı uzaktan yarı yüz yüze olarak eğitim öğretimimizi tamamladık” (K7).

“Ekonomik olarak iyi olan aileler bu sürece iyi katıldı ama internet sıkıntısı, evde tek telefondan bağlanmak zorunda kalan birden fazla öğrenci olması durumu zorlaştırdı. Uzaktan eğitim alamayan çok öğrenci oldu. Kendi sınıfım adına ben ve öğrencilerim uzaktan eğitimde çok sıkıntı yaşamadık. Bazen internet kaynaklı bağlanma sorunları oldu sadece. Daha çok Eba 'yı, Eba 'da kopmalar yaşandığı zamanda Zoom programını kullandık” (K8).

“Ne yazık ki Türkiye pandemiye ve gerektirdiği şartlara hazırlıksız yakalandı. Eğitim alanı da bunlardan biriydi. 2020 Mart ayında okulların ilk defa pandemi nedeniyle 2 hafta tatil edilmesiyle neye uğradığımızı şaşırдық. Yüz yüze eğitimden başka bir eğitim şekliyle

çalışmamış öğretmenler ve tanışmamış öğrenciler... İki haftalık arada neredeyse hiç ders yapmadık. Okulların tekrar açılacağını düşünüp telafi edilebilir bir kayıp olarak düşündük. Bu süreçte öğrencilerim ve aileleri, teknolojik yeterlilikleri olduğu için WhatsApp üzerinden birbirimizle iletişimimize görüntülü, sesli ve yazılı olarak devam ettik. Fakat eminim bu imkânı bulamayan niye öğrenci vardır. İki haftalık aradan sonra okulların açılmasını beklerken yine kapanma devam etti. Artık okulların o dönem açılmayacağı az çok belliydi. Gerekli tedbirler alınmaya çalışıldı fakat uygulamada çok aksaklık meydana geldi. Öğrencilerin teknolojik donanım eksikliği, internet eksikliği veya yokluğu, uzaktan eğitim platformlarının bilinmemesi, güvenilirliğinin şüphe duyulması, Eba sisteminin aşırı yüklenme sonucu hata vermesi, ders tanımlama sınırı olması ve bu sınır yüzünden çok az ders işlenmesi yazılabilecek aksaklıklardan bazıları. Fakat bu sorunlar zamanla çözüldü. Özellikle geçmiş yıllarda Eba portalının oluşturulması temel olması açısından çok önemliydi. Hızlı ve kaliteli çözümler ebada hayat buldu. Bu sistemin önceden kurulmuş olması hem öğrenciler hem bizim için bir şanstı. Biz öğrencilerimizle uzaktan eğitime geçiş yapıldığı ilk andan itibaren iletişimimizi koparmadık. Whatsapp görüntülü arama, Skype, daha sonraları Zoom üzerinden ders işleme, takip ve tekrar çalışmalarımızı yaptık. Her öğrencim derse katıldı diyebilirim bunda ailelerin sosyo ekonomik durumu çok belirleyici oldu” (E9).

“Genel anlamda aslında güzel yönettik süreci ancak teknolojiye sahip olmayan öğrenciler için onlara ulaşmak epey zor oldu sınıfın yarısı ile derslere devam edebildim. Onlar için kayıp oldu maalesef ki...Artıları da oldu uzaktan eğitimin ekran başında her şey elimizin altındaydı. Anında resim ve videolara ulaşma imkânımız oldu” (K10).

“Uzaktan eğitim sürecinde 1.sınıf okutmaya başladım. Benim için başlangıçta çok zorlayıcı oldu. Bazı öğrencilerimin internet ve cihaz problemi oldu. Bu öğrencilerimle imkân bulduklarında WhatsApp tan görüştük, okumalar yaptık. Zaman fark etmeksizin çalıştık (çoğunda gece bazen hafta sonu) öğrencilerimden okuma ile ilgili videolu ödevler istedim, yazma ile ilgili fotoğraflar istedim, onları tek tek kontrol ettim. Sosyal medyada hesap açıp her dersin konularını anlattığım videolar yükledim. Başka bir hesapta grup oluşturup verdiğim ödevleri gönderilen fotoğraflardan inceleyerek dönütlerde bulundum” (K11).

“Kırsal bölgelerde internet erişimi olmayan öğrencilerin olumsuz etkilendiğini düşünüyorum. Benim okulumun bulunduğu bölgeden dolayı ilk süreçten itibaren pek sıkıntı yaşamadan süreci ilerlettim. Eba ve Zoom programı üzerinden öğrencilerime ulaşarak ders

anlatımlarımı yaptım. Katılım yönünden sıkıntı yaşamadım. Öğrencilerim derslere düzenli devam ettiler” (E12).

“Pandemi sürecinin başlamasıyla birlikte uzaktan eğitim için öğrencilerimle beraber kullanabileceğim platformların araştırmasını yaptım. Çevremdeki öğretmen arkadaşlarla görüş alışverişinde bulunarak Zoom programını kullanmaya karar verdim. Kendi bilgisayarına Zoom ve WhatsApp programlarını kurduktan sonra velilerimizin hazırlığı için bilgilendirme yapıp bütün velilerin internet ortamında uzaktan eğitim için gerekli hazırlıkları yapmalarını sağladım. İlk mesai gününden itibaren uzaktan eğitime sağlıklı bir şekilde başladım” (E13).

“Türkiye’de Pandemi sürecinin başında uzaktan eğitim vasattı. Bilinmeyen bir şeyin içinde öğretmenler de tabii ki ne yapacağını şaşırmişti. Daha sonra Eba açıldı. EBA’nın da yoğunluktan dolayı kullanımda sıkıntı yaşandı. Ama zamanla başka platformlarda kullanılmaya başlanınca (Zoom) dersler düzene girdi. İlk kapanmanın olduğu dört ayda çok zorlanıldı. Ondan sonra rutine girdi dersler daha kolaylıkla yapıldı. Öğrencilerimin izlemeleri için YouTube’da videolar hazırlayıp yükledim. Takibini de bana gönderdikleri fotoğrafları ve ödevleri kontrol ederek sağladım. Velilerimle online toplantılar yaptım” (K14).

“Pandemi süresince bu konuda yeterli bir hazırlık olmadığı için herkes özellikle elektronik cihazlarla ilgili tecrübesi eksik olanlar başlangıçta gündemde olan platformları deneme yanılma yoluyla uygulamaya çalıştı. Ama bu başlangıç kısmında işle ilgisi olan insanlar daha çok ilgilendi. Okulların kapandığı ilk dönemde canlı ders yapmak zorunlu değildi sadece isteyen öğretmenler yaptı. Ama ihtiyaç olmasından dolayı daha sonra bakanlığımızın da teşvikiyle yavaş yavaş herkes ayak uydurdu. Gerek Eba’dan gerekse Zoom üzerinden canlı derslerimizi sorunsuz yaptık” (E15).

4.3.Uzaktan Eğitim Sürecinde Yaşanılan Sorunlara İlişkin Öğretmen

Görüşleri

Araştırmanın ana problemine bağlı olarak alt problemlerden sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde yaşanılan sorunlara ilişkin görüşlerini ortaya konmak için katılımcılara sorular yöneltmiş ulaşılan bulgular aşağıda yer alan tablo 4.3.’de gösterilmiştir.

Tablo 4. 3. *Uzaktan eğitim sürecinde yaşanan sorunlara ilişkin öğretmen görüşleri.*

Kategoriler	Kod İsim
İletişim yetersizliği	K3 K7 K11 E12 K14
Erişim problemi	K1 K4 E5 E6 K7 K14 E15
Kısıtlı imkân	E2 K3E5 E6 E13 K14
Pasif katılım	K1 E2 K4 E5 K7 K11 E12 E15
Asosyallik	K10 K14 E15
Aile ilgisizliği	K1 E2 K3 K4 E5 E6 K7 E9 K10 K14
Eşit olmayan şartlar	E2 K3 E5 K7 K10 E13 K14 E15
Geri dönüt alamama	K1 K3 E5 E6 K7 K8 E9 K10 K11 E12 E13 K14

Tablo 4.3’de araştırmamanın katılımcılarının uzaktan eğitim sürecinde yaşadıkları sorunlara ilişkin görüşlerinin hangi kategoriler altında toplandığı görülmektedir. Buna göre katılımcıların ortak görüşü olarak canlı derslere her öğrencinin katılımında sorun olması söylenebilir. Ayrıca maddi yetersizliklerden ötürü fırsat eşitliği sağlanamaması, her öğrencinin düzenli olarak derslere katılamaması, öğrencinin canlı ders sırasında derslere pasif katılımı da yaşanan sorunlar arasında olduğu görülmektedir. Bu kategorileri “Uzaktan eğitim sürecinde yaşanan sorunlara ilişkin öğretmen görüşleri” teması altında incelersek; iletişim sorunu, ekonomi sorunu, öğretim sürecinde yaşanan sorunlar olarak üç tema yer almaktadır.

Araştırmamanın katılımcılarının ‘Uzaktan eğitim uygulamalarında yaşanan sorunlar nelerdir?’ sorusuna verdikleri cevaplar aşağıdaki gibidir:

İletişim Sorunu

Öğretmenler ve öğrencilerin uzaktan eğitim sürecinde yaşadıkları sorunlardan ilki iletişim sorunudur. Öğretmen-öğrenci ve öğretmen- veli arasındaki iletişim kopukluğu, öğrencilerin ve öğretmenlerin canlı ders esnasında yaşadıkları erişim problemleri iletişim sorunu içerisinde yer alabilir. K3, K7, K11, E12 ve K14 bu durumu aşağıdaki gibi ifade etmişlerdir;

“Başta katılamayan öğrenciler var tabi ki. Evde birden çok öğrenci olan veliler çok sıkıntı yaşadı. Çocukların dikkatini çekmekte çok zorlandım. Sosyo ekonomik düzeyi düşük bir çevrede yaşayan öğrencilerim olduğu için kendilerine ait odaları, çalışma masaları yoktu. TV sesi, kardeş çığlıkları, komşu ziyaretleri içinde ders dinlemeye çalışan öğrencilerim çoktu. Bu durumdan kaynaklı istenmeyen sesler ve sözcüklerle karşılaştığımız

zamanlar oldu. Sürekli hat kopmaları da dersleri sekteye uğrattı. Çocukların ne yazdığını, nasıl yazdığını göremediğimiz için yazılarda sorun olduğunu gördüm. İlkokul düzeyinde 4 saatten sonra çocukların dikkatinin ve isteğinin bittiğini gördüm. Çalışan ailelerin çocukları evde tek başına kaldı. Çocuklar uzaktan eğitime erişmede, saatinde derslere katılmada sorunlar yaşadı.” (K3).

“Uzaktan eğitimde oldukça sıkıntı yaşadım. Gerek veliler, öğrenciler hatta okul idarecileri dahi sıkıntı yaşattı bu süreçte. Öğrenciler kendilerini okulda hissetsinler diye derslerimi hep okul saatlerinde yapmaya çalıştım. Ama hala derslere katılmadı sıkıntı yaşayan öğrencilerim oldu. İlk derslere girip ana dersleri yaptıktan sonra son 2,3 derste artık beden eğitimi, resim gibi olan derslerde sınıf mevcudu gittikçe düşüyordu. Devam zorunluluğu da olmadığı için bu konuda elimden pek bir şey gelmedi. Son dersleri biraz daha zevkli hale getirmeye çalıştım, oyunlar oynattım. Velilerle de sıkıntı yaşadım. Bazı veliler dersleri merak edip çocukların yanında onlara müdahale ediyorlardı. Çocukların ayrı bir odada yalnız başlarına ders yapmaları gerektiğini söylesem de bazen arkadan anne babaların sesi kardeşlerin sesi gelip sınıf ortamını rahatsız ediyorlardı. Çocukların derslere devamı konusunda yeterli ilgiyi ve desteği bazı velilerimden göremedim. Okul idaresinin de ani şekilde canlı derslere katılımları, ders yaptığımızı dair sürekli ekran görüntüsü istemeleri can sıkıcı durumlardı. Ayrıca evde yaşanan internet problemleri aynı anda derse girmek zorunda kalan kardeşler ve çocukların çoğunun evinde bilgisayar olmaması ve telefon ekranından ders işlemek zorunda kalmaları bu uzaktan eğitim de yaşadığımız sıkıntılardanandı” (K7).

“...Dikte çalışmalarında zorlandım. Öğrenciler küçük olduğu için dersler bazen gürültülü olabiliyordu. Zaman zaman internet problemleri yaşadık. Böyle durumlarda telafi yaptık. Öğrencilerin yazmalarını tam göremediğim için düzeltme yapamadığımdan yazıları çok iyi değil ve yazım yönlerini yanlış yapıyor birçoğu. Defter kullanmada sıkıntılar yaşıyoruz, düzeltmek için çok uğraşıyoruz. Uzaktan eğitimde 1.sınıflarla sayma harici çok fazla matematik dersi yapamadık...” (K11).

“Öğrencilerin ders esnasında dersi dinleyip dinlemediklerinin kontrolünü sağlamak mümkün değildi. İmkansızlıklar sebebi ile derse katılamayan öğrenciler arasında bireysel farklar oluştuğunu gözlemledim. Ara ara Eba platformu çöküyordu ya da sistem öğrenciyi dersten atıyordu. Böyle olduğu zamanlarda öğrencinin motivasyonu düşüyordu.” (E12).

“Öğretim kısmını Google’a bakarak da yapabilirsin ama eğitim kısmını yapamazsın. O çocuğun gözünü içine bakarak ona dokunarak aynı fiziksel ortamda bulunarak aynı zamanda duygusal ortamı da paylaşarak oluyor. Uzaktan eğitimde bu kısımda zorlandığımız

anlar oldu. Bunu aşmak için çok mücadele ettiğimiz, aile ile bir araya gelip daha fazla ne yapabiliriz şeklinde konuştuğumuz öğrencilerimiz oldu. Velilere daha fazla iş düştü. Okullar açıkken kontrolü biz yapabiliyorduk ama bazı takipleri, ders çalışma süreçlerini velinin kontrol etmesi gerekti. O dönemde ilgilenen velinin çocuğu daha kaliteli zaman geçirdi ama yoğun çalışan ya da çocuğuna vakit ayırmak da sıkıntı çeken velilerin çocukları biraz daha zorlandı bu anlamda biz de velilere ulaşıp onlara neler yapması gerektiğini anlatma konusunda tek tek velilerle görüşmek durumunda kaldık. Zaman ve duygusal olarak da zorlandık ve yıprandık.” (K14).

Ekonomi Sorunu

Öğretmenler karışık sosyo-ekonomik düzeye sahip sınıflarda ders işlediklerini belirtmişlerdir. Bu heterojen yapının getirdiği sonuçlar örneğin; bilgisayar, tablet sahibi olma, sınırsız internet erişimine sahip olma, rahatça canlı derslere katılabileceği kendine ait odanın olması gibi... Bu sorunlara ilişkin öğretmen görüşleri aşağıda verilmiştir;

“...Uzaktan eğitime katılabilecek imkanları olmayan öğrenciler derslere katılamadı. Yine ailenin sorumsuzluğu sebebiyle derslere katılmayan öğrenciler oldu. Ayrıca, dikte çalışmalarında yeterli düzeyde kontrol ve değerlendirme yapılamadı. Ders sırasında ise öğrencinin derse ilgisini sürekli tutmak çok zorladı.” (E2).

“Teknolojik altyapı yetersizliği, teknolojik ekipman yetersizliği, veli ve öğrencinin teknolojik okur yazarlığının zayıf oluşu, uzaktan eğitime inancın veli tarafından olmaması, velilerin çocuklara vakit ayırmak istememesi, ekonomik yetersizliğin çocuğa ekipman eksiklik olarak yansımaları, uzaktan eğitime göre bir müfredatın olmaması, öğretmenlerin teknolojiyi ve programları kullanma yetersizliği, okul idarelerinin öğretmene uzaktan eğitimde yeterli destek vermemesi ve pandemi belirsizliğinden dolayı konsantrasyon problemleri olarak sayabilirim” (E5).

“Öncelikle Zoom ve Eba konusunda bilgisizlik. Öğrenmek ve velilere öğretmek zaman aldı. Yöneticilerimiz de bu uygulamalara uzaktı. Bazı öğrencilerimin internet erişimi yoktu. Sadece bir öğrencimde bilgisayar vardı. Tableti olan birkaç öğrenciydi. Çoğu telefonla derse katıldı. Ekranın küçük olması çocukları dikkatini önemli derecede azalttı. Bu konuda bir çözüm bulamadık. Sınıfımın yüzde ellisi derse katıldı. Derse katılmayanların bir kısmı internet ve cihaz olmaması durumundan derse girmedi. Eba ile derse katılım internet ücreti fazlaydı. Bazı aileler mobil internet satın aldı. Ve bu çok pahalıydı. Hem internet hem cihaz olmasına rağmen keyfi derse katılmayan öğrenciler mevcuttu. Aileler ile irtibata geçmeme rağmen süreklilik onlarda sağlanmadı. Okulistik ve Morpa kampüs eğitim portalları, uzaktan eğitimde çok işe yaradı. Verilen ev ödevleri olursa fotoğraf istediğim yapan

attı. Ama birçoğu bu konuda da eksik kaldı. Ölçme değerlendirme yapmak daha da zordu. Derse katılan katılmayan olarak ayıramadım. Çünkü haksızlık olacaktı. Notları herkese aynı verdim. Bu da büyük bir sorun oldu. En büyük sorun öğrencilerimin yarısının eğitime uzak kalmasıdır. Bu sene uzaktan eğitime katılan ile katılmayan arasında farklılık belli oluyor. Bir sorun da evde birden fazla öğrenci olunca büyük ortaokul ya da lise öğrencisine derse katılma konusunda öncelik verildi. Küçük sınıfta bulunan öğrenciler ancak büyüklerin dersi olmadığı zaman uzaktan eğitime dahil olabili. bi da bir ders süresi idi. En zorlanılan ders matematik dersi oldu. Bazı konular anlaşılması ve anlatılması çok zordu. Sözel dersler ve fen bilimleri daha anlaşılırdı” (E6).

“Öğrenciye ulaşamamak, düzenli derse katılım olmaması, teknolojik açıdan yetersiz olunması, evde kardeş sayısı fazla olduğu için çocuklara derse girmesi için ders paylaşımı yapılması, anında müdahale edilemediği için dönüt konusunda zorlandık. Veli desteği az olduğu için belirli kesimle dersleri ilerlettik. Çocukların okul kültüründen iyice uzaklaşması, arkadaşları ile vakit geçirememesi motivasyonlarını düşürdü.” (K10).

“Birden internet kullanıcı sayısının artması nedeniyle sık sık internet kesintileri yaşandı. Öğrenci ve velilerin ilk defa böyle bir çalışma türü ile karşılaşması sonucu yaşadığı tedirginlik ve korku özellikle internet güvenliği açısından endişeli bir ortam yarattı. Eğitim portallarının bir anda gelişen duruma karşı yeterli hazırlık yapamamış olması öğretmeni zor duruma soktu. Öğrencilerin akademik olarak ve sosyal olarak değerlendirilemedi...” (E13).

“Tek öğretmene bağlı bir işleyiş değil. Karşı tarafta da alan kişi yani alıcı önemli. Yeterli donanımına sahip olmadığı için mutlaka ailesiyle olacaktı öğrenciler. O ailelerin ekonomik yapısı internet olması gerekir artı teknolojik aletin olması gerekir bu aletlerin temini önemli. Biz o güne kadar çocukları hep teknolojiden uzak durun sadece belirli zaman dilimlerinde kullanın dedik. Ama o sürece geldiğimizde çocukları interneti kullanın telefonun başında durun bilgisayarı açın tableti kullanın dedik. Oradaki veliyi bilinci işimizi kolaylaştırıyordu ya da zorlaştırıyordu. Diğer bir sıkıntı özel öğrencim vardı disleksi idi. Uzaktan eğitimde onunla ilgilenmem oldukça zor oldu. Bunların dışında tablet bilgisayar temin edemeyen velimiz olmadı. İnterneti buldukları muhit itibari ile zaman zaman çok yüklenmelerin olduğu dönemlerde kesildiği ve bu kesintilerin sonucu tekrar bağlanma mutlaka yanlarında bir büyük olması gerekiyordu. En büyük sorunlardan biri teknoloji ve internet. Eba'ya yüklenmeler çok fazla oldu ve derse girilemez hale geldi. Teknolojik problemlerden bilgisayardaki seslerdeki sorun oldu. En büyük sorunumuz öğrenciler okul

disiplininden uzaklaştı. Dolayısı ile iş disiplininden uzaklaştı. Artık teknoloji bağımlısı haline geldi...” (E15).

Öğretim Sürecinde Yaşanan Sorunlar

Öğretmenler uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin derslere karşı ilgisiz kaldığını, canlı ders esnasında geri dönüt almada sorun yaşadıklarını, öğrencilerin kamera ve mikrofonları açmadan derslere katıldıklarını ifade etmektedirler. Bu sorun ile ilgili öğretmen görüşleri aşağıdaki gibidir;

“...Tüm öğrencilerin derslere katılamaması, eğitim portallarında yaşanan teknik aksaklıklar, bazı velilerin uzaktan eğitimi önemsememesi, öğrencilerden geri dönüt alamamak...” (K1).

“Ekonomik, teknolojik ve veli takibi olarak sorunlar yaşandı. Öğrencilerden geri dönüt almakta zorluklar yaşandı. Aile ilgisizliği öğrenci takibini zorlaştırdı. Canlı derslerde devamsızlık ve derste olduğu halde dersi dinleyip dinlemediğini anlayamadığım zamanlar uzaktan eğitimde sıkıntıydı.” (K4).

“Sabah saatlerinde özellikle ilk saat derse geç giren ya da hiç girmeyen öğrenciler oldu. Konu işleme konusunda sorun yoktu ama ölçme ve değerlendirme tam yapılamadı.” (K8). “Özelde pek problem yaşamadım. Öğrencilerimin teknolojiye ve internete erişiminin kolay olması bizim öğretim açısından pek kaybımız olmamasını sağladı. Fakat çoğu evde teknolojik araç gereç yetersizliği, internet olmayışı temelde bütün dinamikleri etkiledi ve derinden sarstı. Ne kadar istekli olursak olalım, öğrenci öğrenmeye ne kadar hevesli olursa olsun bunun için gerekli uzaktan eğitim donanımlarına sahip değilse ne yazık ki kaybeder ve kaybetti. Bu süreç içerisinde veli tutumu da çok önemliydi. İlgili velilerin ilgisi hemen öğrenciye yansır. Bizim bu anlamda pek sıkıntımız olmadı. Fakat tersi durum da çok yaygındı. Maalesef veli ilgisizliği ve disiplini olmadan öğrenci başarısından hele ki uzaktan eğitimde bekleyemeyiz. Sınavlar ve değerlendirmeleri bence çok objektif olmadı. Çeşitli hatalar yapıldı. Hak edenle hak etmeyen tam ayırt edilemedi. Sonuç olarak sınavlar belirleyici olmadı.” (E9).

4.4.Uzaktan Eğitim Sürecinde Yaşanılan Sorunlara Öğretmenlerin Önerdikleri Çözüm Önerileri

Araştırmanın ana problemine bağlı olarak alt problemlerden sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde yaşanılan sorunlara ilişkin görüşlerini ortaya konmak için katılımcılara sorular yöneltilmiş ulaşılan bulgular aşağıda yer alan tablo 4.4.’de gösterilmiştir.

Tablo 4. 4. *Uzaktan eğitim sürecinde yaşanan sorunlara ilişkin öğretmenlerin çözüm önerileri.*

Kategoriler	Kod İsim
Motivasyon	E2 E5 K8
Alt yapı ve bilişim desteği	K1 K3 E5 E6 E9 K10 E12 E13 E15
Aktif katılım	E6 K11
İlgi çekicilik	E2 E15
Ulaşılabilirlik	E2 E15
Fırsat eşitliği	K1 K3 K7 E9
Uzaktan eğitim müfredat	E5 E12 E15
Hizmet içi eğitim	K1 K4 E5 E6 K7 E15
Veli eğitimi	K4 K7 K8 K10 K11 E12 E13 K14 E15

Tablo 4.4’te araştırmanın katılımcı grubunu oluşturan öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde yaşadıkları sorunlara getirdikleri çözüm önerileri kategori başlıkları altında verilmiştir. Buna göre katılımcı grup uzaktan eğitimdeki en önemli sorunu alt yapı eksikliği olarak görüp alt yapı anlamında yapılacak iyileştirmelerin uzaktan eğitimdeki sorunları çözmede etkili olacağını düşünmektedir. Ayrıca veliler uzaktan eğitim ile ilgili bilgilendirilmeli, bu süreç okul dışı paydaşlarla beraber yürütülmelidir. Öğretmenlerinde mesleki anlamda özellikler bilişim teknolojilerinde sorunlar vardır ve bu sorunlar hizmet içi eğitimler ile giderilebilir. Öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde yaşanan sorunlara yönelik önerdikleri çözüm önerilerine ilişkin görüşleri; teknik altyapı, hizmet içi eğitim, veli eğitimi, müfredat ve fırsat eşitliği şeklindedir. Bu kategorik ayrımları oluşturan öğretmenlere ait çözüm önerileri aşağıda açıklanmıştır. Buna göre:

Teknik Altyapı

“...Teknik altyapının güçlendirilmesi, internete erişimin ücretsiz olması, yazılı materyallerle sürecin bakanlıkça desteklenmesi, sadece temel derslerin verilmesi, öğretmenlere teknolojik destek verilmeli...” (K1).

“Bakanlığımızın ve internet sağlayıcıların yeni oluşan durumlar karşısında internete ulaşımı daha sağlıklı hale getirmeleri gerekmekte. Teknolojiyi kullanma konusunda ihtiyacı olan veli, öğretmen, öğrenci herkese TV ile ya da başka yollarla kolay ve uygulanabilir

bilgilendirmeler yapılmalı. Eğitim portallarının yapabileceği iş ve işlemleri Bakanlığımız destek ve yönlendirmeleri ile veya kendi Eba portalı üzerinden daha kaliteli ve işlevsel olarak yapabilir. Öğrencilerin sosyal ve akademik olarak sağlıklı bir şekilde değerlendirilebilmesi için müfredatın seyreltilmesi yararlı olacaktır. Öğrencilere psikolojik destek verecek birimler artırılmalı. İnternete ulaşım daha kolay ve dersler süresince de ücretsiz olmalı” (E13).

Hizmet içi Eğitim

“...Teknolojik eksiklikler giderilmeli. Veliler, öğrenci ve öğretmenler bilgilendirilmeli. Öğretmenlere yönelik hizmet içi eğitimler verilmeli” (K4).

“Her öğrencinin evinde internet olması gerekiyor. Eba ve Zoom interneti ücretsiz olmalı. Her evde bilgisayar bulunmalı. Öğrenciler küçük ekrana bakmamalı. Ve uzaktan eğitim olursa da devam zorunlu olmalı. Uzaktan eğitim ders videoları ve oyunları artırılabilir. Öğretmenler özellikle uzaktan matematik dersi işlenişi hakkında seminerlere katılabilir” (E6).

“...Öğretmenler, veliler ve hatta öğrencilere uzaktan eğitim ile ilgili bilgilendirmeler yapılmalı. Herkes kendi üzerine düşen görevi bilmeli ve ona göre davranmalı. Öğrencilere tablet dağıtıldı ama hala tablete ihtiyacı olan öğrenciler var. Bütün öğrencilerin derslere katılmaları için bütün çocukların imkanlarının eşit olması gerekir. Telefon operatörleri Eba'dan derslere girişleri sekiz gigabyte'ta 'ta kadar ücretsiz yaptı ancak biz çoğu derslerimizi Zoom üzerinden yaptık. Zoom uygulaması da ücretsiz yapılabilir” (K7).

Veli Eğitimi

“Uzaktan eğitim döneminde özellikle velilerin çok duyarlı olmaları ve çocukların takibini yapmaları gerekiyor. Uzaktan eğitimde temel derslerin yapılması yeterli öğrencilerin altı ders saati gibi uzun süre teknolojik ürünlerle vakit geçirmeleri azaltılmalı diye düşünüyorum...” (K8).

“Bu konuda önce veliyi bilinçlendirmek, gerekirse bu konuda onlara eğitim vermek. Uzaktan eğitimde veli daha da önem arz ediyor o yüzden kesinlikle onları işin içine katmalıyız. Gerekli teknik malzemeler sağlanmalı.” (K10).

“Öğretmenlere seminerler düzenlendi ama aileler bu konuda çocuklara nasıl yaklaşmaları gerektiği ya da uzaktan eğitimi çok önemsemeyen velilerin de olduğunu düşünürsek bu konuda seminerler, reklamlar ya da bakanlığın hazırlayacağı afişler ile bilgilendirmeler yapılabilir. Biz bireysel olarak bir şeyler yapmaya çalışsak dahi toplumsal olarak başarılı olamayız. Ayrıca EBA'nın daha detaylandırılması gerekir ve aksamalar sebep olan her ne ise bu durumun önüne geçilmesi gerekir” (K14).

Müfredat

“Uzaktan eğitime uygun müfredat oluşturulmalı, öğretmenler Uzaktan Eğitime göre eğitimler almalı, ailelere teknolojik yardım ve ücretsiz-sınırsız internet verilmeli, uzaktan Eğitimi layıkıyla yapan öğretmenler tespit edilip ödüllendirilmeli, öğretmen teşvik edilmeli Uzaktan Eğitim için kullanımı daha kolay programlar geliştirilmeli” (E5).

“Derslerin müfredatında uzaktan eğitime uygun olması açısından düzenlemeler yapılmalı. Tüm çocukların internet erişimi eksiksiz bir şekilde sağlanmalı gereken öğrencilere tablet ya da bilgisayar desteği verilmeli. Canlı dersler altı ders saati yerine dört ders saati olarak uygulanmalı” (E12).

“Mutlaka internet, teknoloji ve ebeveynlerin bu konuda biraz daha eğitim almaları gerekir. TV programları aracılığı ya da internet üzerinden olabilir velilere bir şekilde eğitim verilmeli. Sınıfta kullanılan materyaller canlı derslerde kullanılamıyor bu nedenle canlı derslerde kullanılacak dijital materyaller geliştirilmeli. Öğretmenlerin de bu konuda eğitim almasının yararlı olacağını düşünüyorum” (E15).

Fırsat Eşitliği

“...Uzaktan eğitimde küçük yaş grubu çok zorlanıyor. Saçını okşayamadığımız öğrencinin kalbine dokunamıyoruz. Bütün eksiklerimizi tamamlasak dahi uzaktan eğitim ile ilkokul öğrencileri yeterli başarıyı gösteremez” (E2). “...Fırsat eşitliği olmalı. Her öğrenciye kotasız internet ve ücretsiz cihaz temin edilmeli. Ders sayıları düşürülmeli...” (K3). “...Temennim odur ki uzaktan eğitim sadece bir tercih olarak kalsın. Fakat zorunluluk hallerinde özellikle öğrencilerin donanım eksikliğini gidermek bu konuda her mahalleye her eve imkân götürmek temel problemleri ortadan kaldırabilir” (E9).

“Düzenli katılımın sağlanması için tedbir alınmalı. Veliler bu konuda bilinçlendirilmeli. Teknolojiyi doğru kullanma konusunda öğrenciler bilinçlendirilmeli bu konuda eğitim verilmeli. Eba'nın kullanılacağı düşünülürse her kullanıcıya ders zili gibi dersin başladığını gösteren bildirimler bilgisayar veya tabletlerine gönderilmeli. Böylece unutmaların, derse geç kalmaların önüne de geçilebilir” (K11).

BEŞİNCİ BÖLÜM: TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmanın bu bölümde çalışma kapsamında toplanan verilerden elde edilen bulgular ve yorumlar tartışılarak sonuç ifadelerine ve önerilere dönüştürülmüştür.

5.1.Sonuç ve Tartışma

Covid-19 pandemi sürecinde hızla yayılan virüsün bulaşıcı etkisinden kurtulmak için uzaktan eğitime geçilmiştir. Yer ve zamandan bağımsız olarak uygulanabilen uzaktan eğitim salgın sürecinde eğitimin aksamaması için uygulanabilecek en etkili yöntemlerden biriydi. Bu süreçte Millî Eğitim Bakanlığı hızlı bir şekilde TRT EBA TV kanalları ve canlı dersler için de Eba platformunu hizmete sunmuştur. Araştırma kapsamında sınıf öğretmenlerinden Türkiye'deki salgın sürecinde (Covid-19 pandemisi) uygulanmak zorunda kalınan uzaktan eğitimin sınıf öğretmenlerine göre değerlendirilmesi, bu süreçte sınıf öğretmenlerinin yaşadıkları sorunlar ve bu sorunlara nasıl çözüm getirdikleri ile ilgili izlenimlerini anlatmaları istenmiştir. Özbay (2015)'a göre uzaktan eğitimin maksadı; örgün eğitimde aksaklıklara neden olan faktörleri, zamanın uygun olmaması ve yaşanan bölgenin eğitime uygun olmadığı durumları bertaraf etme olanağı sunmaktır. Bilim insanlarının varsayımları doğrultusunda hem salgın hem hastalıkların hayatımızda yer almaya devam ederek, insanlığın bu hayat tarzı ile yaşaması gerektiği varsayımı bilinmektedir (Başaran,2020). Bu sebeple salgınların hayatımızda olduğu müddetçe uzaktan eğitimin de hayatımızda büyük bir rolü olacağı gerçeği kaçınılmazdır.

Araştırma kapsamında ilk olarak sınıf öğretmenlerine pandemiden önce uzaktan eğitim hakkında bilgilerinin olup olmadıkları sorulmuştur. Verilen yanıtlara bakıldığında zaman zaman 15 öğretmenden dokuzunun pandemi başlamadan önce uzaktan eğitim hakkında hiçbir bilgisinin olmadığı görülmüştür. Altısının ise bu süreçten daha önce uzaktan eğitim hakkında bilgisinin olduğu görülmüştür. Bu bilgilerin de farklı meslek gruplarındaki çalışmalar, lisans eğitimindeki derslerde ve daha önce idarecilik yapan öğretmenlerin bildikleriyle sınırlı olduğu görülmektedir.

Araştırma kapsamında sınıf öğretmenlerine pandemi sürecindeki uzaktan eğitim ile ilgili görüşleri sorulmuştur. Verilen yanıtlara göre çoğu sınıf öğretmenin canlı dersler yaptıkları, bir kısım öğretmenin sınıfının tamamını canlı derslere katılırken bazı öğretmenlerin sınıfının tamamen derslere katılmadıkları görülmektedir. Derslere katılamayan öğrencilerin, internet alt yapı yetersizliğinden, cep telefonu, tablet, bilgisayar gibi iletişim

aracı eksikliğinden, evde canlı derse katılmak zorunda olan birden fazla kardeşin olması vb. nedenlerden ötürü derslere katılmadıkları öğretmenleri tarafından dile getirilmiştir. Uzaktan eğitimde öğretmenin öğrencisi ile göz temasında bulunamaması, anında öğrencinin izlenememesi gibi sebeplerle öğrencinin canlı derse katılımının yüksek düzeyde olmasını zorlaştırmaktadır (Gürer, Tekinarslan ve Yavuzalp,2016). Uzaktan eğitimin hayatımızın bir parçası olacağı gerçeği düşünüldüğünde, canlı ders sistemi geliştirilmeli ve iyileştirilmelidir.

Pandemi sürecindeki uzaktan eğitime ilişkin öğretmen görüşleri incelendiğinde sistemin ve internetin alt yapısının yeteri kadar iyi olmadığı ve bunun eğitime olumsuz etki yaptığı oldukça fazla dile getirilmiştir. Özellikle Eba’ da yaşanan kopmalar, her öğrencinin tablet, cep telefonu, bilgisayar gibi iletişim araçlarına sahip olmaması ve bu araçları kullanma konusundaki yetersiz bilgiye sahip olması uzaktan eğitim sürecini zorlaştırmıştır. Bu nedenler göz önüne alındığında uzaktan eğitim sürecinin sosyo-ekonomik düzey ile pozitif yönde bir ilişki içinde olduğu söylenebilir.

Türkiye’deki öğretmenlerin uzaktan eğitime dair görüşlerinin incelendiği bir araştırmada, uzaktan eğitim hakkında öğretmenlerin gördüğü en önemli hususun, farklı sebeplerden ötürü eğitimden uzak kalan kişilerin eğitim-öğretime dahil edilmesi şeklinde olduğu görülmektedir (Koçyiğit ve Uşun, 2020). Benzer bir araştırmada ise Fidan (2020) ilkokul bünyesinde çalışan sınıf öğretmenleri ve branş öğretmenlerinin uzaktan eğitime ilişkin görüşlerini incelemiştir. Bu görüşlerden elde edilen sonuçlara göre uzaktan eğitimin en avantajlı kısmı, öğrencilerin derslere düzenli devam etmesi, kullanım kolaylığı ve derslerin zaman ve mekândan ayrı işlenebilmesi sayılabilmektedir.

Yapılan araştırmada uzaktan eğitimde yaşanan sıkıntılarda çokça söz edilen ifadeler, internet ile cihaz eksikliği, fırsat eşitsizliği, iletişim yetersizliği, erişim problemleri, imkanların kısıtlı olması, pasif katılım, canlı ders esnasında yaşanan veli müdahalesi, asosyallik olarak söylenebilir. Benzer araştırma sonuçları da incelendiğinde aynı ifadelere ulaşılabilmektedir. Keskin ve Özer Kaya’nın 2020 yılında uzaktan eğitimin değerlendirilmesi ile ilgili yaptıkları çalışmalarında, öğrencilerin iletişim sağlama hususunda sıkıntı yaşadıkları, ders sırasında teknik problemlerin yaşandığını belirtilmiştir. Arslan ve Şumuer ’in 2020 yılında yaptıkları çalışmada ise sonuçlara bakıldığında Covid-19 nedeniyle uzaktan eğitim sürecinde yaşanan önemli problemler arasında internet bağlantısının kesilmesi, etkileşim düzeyinin yeterli olmaması, dijital içerik eksikliği sayılabilir.

Uzaktan eğitimin en büyük sorunu özellikle ilkokul düzeyindeki küçük yaş grubu öğrenciler için okul ortamının hissettirdiği eğitim-öğretim ruhunun verilememesidir.

Uzaktan eğitim adı üzerinde mekân ve zamandan bağımsız şekilde gerçekleştirilen bir eğitim sistemidir. Yüz yüze eğitimin sağladığı avantajlardan yararlanılamamaktadır. Öğretmenlerin öğrenci ile sınıf ortamında etkileşimli olarak ders işleyebilmesi, göz göze iletişim kurulabilmesi, anında dönüt verilebilmesi, aktif katılımın sağlanabilmesi, davranış eğitiminin verilebilmesi, öğrencinin akranlarıyla vakit geçirebilmesi vb. avantajları uzaktan eğitimde yakalamak pek mümkün değildir.

Salgın sürecinde uygulanmak zorunda kalınan uzaktan eğitimin elbette birçok faydası bulunmaktadır ama yüz yüze eğitimin yerini tutamadığı görülmektedir. Daha nitelikli şekilde uzaktan eğitim uygulayabilmek için hem sistemin geliştirilip düzenlenmesi hem de sistemi kullanan öğrenci, öğretmen ve velilerin konu hakkında yeterli bilgi düzeyine sahip olması gerekmektedir.

5.2.Öneriler

Araştırmanın tartışma ve sonuçlarından hareketle şu önerilerde bulunulabilir:

1. Uzaktan eğitim alt yapısının geliştirilip iyileştirilmesi sağlanmalıdır.
2. Bireysel farklılıklar göz önüne alınarak daha zengin öğrenme ortamları ile içerikler üretilmelidir.
3. Her öğrenciye eşit imkanlar sunulmalıdır. Öğrenciler yeterli dijital donanıma sahip ve internet erişimine ücretsiz ulaşabilir olmalıdır.
4. Öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecine aktif katılımı sağlanmalı, içerik üretebilecek, teknolojik araçları rahatlıkla kullanabilecek düzeye erişmeleri için eğitimler verilmelidir.
5. Öğrencilere uzaktan eğitimin önemi kavratılmalı, ekran başında durduğu süreyi kontrol edebilecek düzeye erişecek şekilde rehberlik eğitimleri verilmelidir.

Velilere süreç içerisindeki rolleri kavratılmalı rehberlik eğitimleri verilmedi.

KAYNAKÇA

- Adıgüzel, A. (2020). Salgın sürecinde uzaktan eğitim ve öğrenci başarısını değerlendirmeye ilişkin öğretmen görüşleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 49 (1), 253-271.
- Altıparmak, M. (2011). E-öğrenme ve uzaktan eğitimde açık kaynak kodlu öğrenme yönetim sistemleri. *Akademik Bilişim'11- XIII. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri Kitabı* içinde (319327.ss.), Malatya.
- Anadolu Haber Ajansı. (2021, 8 Kasım). Avrupa ülkelerindeki Covid-19 tedbirleri. <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/avrupa-ulkeleri-kovid-19-ile-ilgili-zorlayici-tedbirler-uyguluyor/2354616> sayfasından erişilmiştir.
- Antalyalı, Ö., L. (2004). Uzaktan eğitim algısı ve yöneylem araştırması dersinin uzaktan eğitim ile verilebilirliği, *Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4,98-102.
- Aydın, C. H. (2001). Uzaktan eğitimin geleceğine ilişkin eğilimler. *Elektrik Mühendisliği*, 41(419), 28-36.
- Başaran, M., Doğan E.,Karaoğlu E.,Şahin E. (2020). Koronavirüs (covid-19) pandemi sürecinin getirisi olan uzaktan eğitimin etkililiği üzerine bir çalışma. *Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 368-397.
- Bayburtlu, Y.S. (2020). Covid-19 pandemi dönemi uzaktan eğitim sürecinde öğretmen görüşlerine göre Türkçe eğitimi. *Turkish Studies*, 15(4), 131-151.
- Boz, A. (2019). *Öğretmen adaylarının teknoloji kabullenme ve kullanımı bağlamında uzaktan eğitim algılarının incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Budak, F. ve Korkmaz, Ş. (2020). Covid-19 pandemi sürecine yönelik genel bir değerlendirme: Türkiye örneği. *Sosyal Araştırmalar ve Yönetim Dergisi*, (1), 62-79.
- Can, E. (2020). Koronavirüs (Covid-19) pandemisi ve pedagojik yansımaları: Türkiye’de açık ve uzaktan eğitim uygulamaları. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6 (2), 11-53.
- Çilek, A., Uçan, A., ve Ermiş, M. (2021). Pandemi sürecinde sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitime ilişkin görüşleri. *TURAN: Stratejik Araştırmalar Merkezi*, 13(49), 308-323.
- Çoban, S. (2013). Uzaktan ve Teknoloji Destekli Eğitimin Gelişimi, *XVI. Türkiye’de İnternet Konferansı Bildiri Kitabı*. İstanbul.
- Çukadar, Sami ve Çelik, Sönmez (2003). “İnternete dayalı uzaktan öğretim ve üniversite kütüphaneleri”, *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 4(1), 31-42.
- Demir, F., Özdaş, F. (2020). COVID-19 sürecindeki uzaktan eğitime ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 273-292.

- Demir, S. ve Kale M. (2020). Öğretmen görüşlerine göre, Covid-19 küresel salgını döneminde gerçekleştirilen uzaktan eğitim sürecinin değerlendirilmesi. *Turkish Studies*, 15(8), 3445-3470.
- Eba Modülleri. (2021, 13 Kasım). Eba modülleri. <https://mebbis.oidb.net/node/138> sayfasından erişilmiştir.
- Ekici, G. ve Akdeniz, H. (2018). Lise öğrencilerinin “ödev” kavramına ilişkin metaforik algılarının incelenmesi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(25), 135-162.
- Fidan, M. (2020). Covid-19 belirsizliğinde eğitim: İlkokulda zorunlu uzaktan eğitime ilişkin öğretmen görüşleri. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 24-43.
- Gelişli, Y. (2015). Uzaktan eğitimde öğretmen yetiştirme uygulamaları: tarihçe ve gelişim, *Journal of Research in Education and Teaching*, 4(3), 34-46.
- Gökmen, Ö. F., Duman, İ., Horzum, M.B. (2016). Uzaktan eğitimde kuramlar, değişimler ve yeni yönelimler. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi* 2 (3),29-51.
- Göksel, Canbek, N. (2015). Uzaktan öğretme ve öğrenme: uzaktan eğitimin temelleri. *AUAd*, 1(2), 102-111.
- Gürer, M. D.,Tekinarslan, E., ve Yavuzalp, N. (2016). Çevrimiçi ders veren öğretim elemanlarının uzaktan eğitim hakkındaki görüşleri. *Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry*, 7(1), 47-78.
- İmamoğlu, H. ve İmamoğlu, S. F. (2020). Coronavirüs salgını ve uzaktan eğitim süreci hakkında öğretmen görüşleri: Şehit Bülent Yalçın Spor Lisesi ve Şehit Ertan Yılmaz Güzel Sanatlar Lisesi (Sinop) Örneği. *Journal of Humanities and Tourism Research*, 10 (4), 742-761.
- Kandemir, A. N. (2020). *Öğretmenlerin EBA, Morpa Kampüs, Okulistik benzeri eğitim ortamları kullanımının teknoloji kabul ve kullanım birleştirilmiş modeli 2 ile açıklanması*, Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Karataş, S. (2003). Yüz yüze ve uzaktan eğitimde öğrenme deneyimlerinin eşitliği. *Eğitim Bilimleri ve Uygulama Dergisi* 2(3), 91-104
- Keegan, D. (1996). *Foundation of Distance Education (Third Edition)*. London: Routledge
- Keskin, M., & Özer-Kaya, D. (2020). COVID-19 sürecinde öğrencilerin web tabanlı uzaktan eğitim yönelik geri bildirimlerinin değerlendirilmesi. *İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimler Fakültesi Dergisi* 5(2), 59-67.
- Kırık, A. M. (2014). Uzaktan eğitimin tarihsel gelişimi ve Türkiye’deki durumu. *Marmara İletişim Dergisi* 21, 73-94.
- Kızıldaş, Y., Çetinkaya Özdemir E. (2021). Sınıf öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecine yönelik görüşleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi* 20 (80), 1896-1914.

- Kiryakova, G. (2009). Review of distance education. *Trakia Journal of Sciences*, 7(3), 29-34.
- Kocabıyık, O. O. (2016). Olgubilim ve gömülü kuram: Bazı özellikler açısından karşılaştırma. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 55-66.
- Kocayığit, A., & Uşun, S. (2020). Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumlar (Burdu ili örneği). *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi* 8(23) 285-299.
- Kurt, K., Kandemir, M., Çelik, Y. (2021). Covid-19 pandemi sürecinde uzaktan eğitime ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşleri. *Türkiye Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 6 (1), 88-103.
- Moore, M. ve Kearsley, G. (2012). *Distance education: a system view of online learning*. Wadsworth.
- Mutlu, M. E., Özöğüt Erorta, Ö., Kip Kayabaş, B., & Kayabaş, İ. (2014). *Anadolu Üniversitesi Açık öğretim sisteminde e- gelişimi*. Ali Ekrem Özkul, Cengiz Hakan Aydın, Elif Toprak, Evrim Genç Kumtepe (Eds). *Açıköğretimle 30 Yıl* (s.1-58). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları
- Özbay, Ö. (2015). Dünyada ve Türkiye'de uzaktan eğitimin güncel durumu. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, (5), 376-394.
- Özdoğan, A. Ç., Berkant, H.G. (2020). Covid-19 pandemi dönemindeki uzaktan eğitime ilişkin paydaş görüşlerinin incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 49 (1),13-43.
- Özer, M. (2020). Türkiye'de covid-19 salgını sürecinde milli eğitim bakanlığı tarafından atılan politika adımları. *Kastamonu Education Journal*, 28(3), 1124-1129.
- Şimşek, N. (2001). Teknoloji destekli eşitlik açık öğretimde daralmayı gerektirir mi?. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi* 34 (1), 71-75.
- Şumuer, Y., ve Arslan, E. (2020). Covid-19 döneminde sanal sınıflarda öğretmenlerin karşılaştıkları sınıf yönetimi sorunları. *Milli Eğitim*, 49(1), 201-230.
- T.C. Sağlık Bakanlığı. (2022, 6 Ocak). Pandemiden korunma yolları. <https://covid19.saglik.gov.tr/TR-66494/pandemi.html> sayfasından erişilmiştir.
- Tanrıkulu, F. (2017). EBA'nın Türkçe dersi öğrenme alanlarını karşılama yeterliliğine yönelik öğretmen görüşleri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 5(3),395-416.
- Türker, A., DüNDAR, E. (2020). COVID-19 pandemi sürecinde eğitim bilişim ağı (EBA) üzerinden yürütülen uzaktan eğitimlerle ilgili lise öğretmenlerinin görüşleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 323-342.
- Yahşi, Ö. ve Kırkıcı, K. A. (2020). Uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının incelenmesi. *Turkish Studies- Education*, 15(5), 3827-3847.
- Yamamoto, G. T. ve Altun, D. (2020). Coronavirüs ve çevrimiçi (online) eğitimin önlenemeyen yükselişi. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 25-34.

Yurtbakan, E. ve Akyıldız, S. (2020). Sınıf öğretmenleri, ilkokul öğrencileri ve ebeveynlerin Covid-19 izolasyon döneminde uygulanan uzaktan eğitim faaliyetleri hakkındaki görüşleri. *Turkish Studies*, 15(6), 949-977.

EK-2

**Covid-19 Pandemi Sürecinde Uzaktan Eğitime İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin
Görüşleri, Yaşadıkları Sorunlar ve Çözüm Önerileri
Görüşme Formu**

Cinsiyet: Kadın () Erkek ()

Yaş:

Kıdem:

Okuttuğu sınıf düzeyi: 1 () 2 () 3 () 4 ()

Aldığı hizmet içi eğitim sayısı:

Okulun bulunduğu çevrenin sosyo-ekonomik düzeyi: Alt () Orta () Yüksek ()

Teknoloji kullanım düzeyi: Zayıf () Orta () İyi () Çok iyi ()

1. Pandemi başlamadan önce uzaktan eğitim hakkında bilginiz var mıydı?
2. Türkiye’de pandemi sürecinde uygulanan uzaktan eğitimle ilgili neler söyleyebilirsiniz? (Siz pandemi sürecinde nasıl bir yol izlediniz, Millî Eğitim Bakanlığı’nın yönlendirmeleri dışında neler yaptınız?)
3. Uzaktan eğitim uygulamalarında yaşadığınız sorunlar nelerdir? (Öğrenci, veli, yöneticiler, eğitim portalları, ölçme değerlendirme, eğitime erişim vb.)
4. Sorunlara yönelik çözüm önerileriniz nelerdir?